په هېواد کې
د مخدره توکو او نشه یانو
مخه ډپ کول

Ketabton.com

محصل غازي زاده

۲۷/ ۴/ ۱۳۹۸ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د لیکنې نوم: په هېواد کې د مخدره تو او نشه یانو مخه ډپ کول

لیکوال: محصل غازي زاده

ایمیل: mghazizada@gmail.com

ګرځنده شمېره: +93783598561

دلیکنې نېټه: ۲۷/ سرطان/ ۱۳۹۸المریز

یادونه: هر څوک کولای شي چې دا لیکنه چاپ او خپره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

سریزه ۱
په هېواد کې د کوکنارو د کرهنې شالید ۳
د مخدره موادو تولید او قاچاق ٤
د شرابو او نیشه ورو شیانو حراموالی ۷
د مخدره توکو حراموالی ۱۰
د بنګو او کوکنارو د کرهنې حراموالی ۱۵
د مخدره توکو د سوداګرۍ حراموالی ۱٦
حرامخوري او د آخرت سزا ۱۷
له حرامو صدقه نه قبلیدل ۱۸
د نشه یې او مخدره توکو هر اړخیز تاوانونه ۲۰
ټولنیزې او اقتصادې اغیزې: ۲۰
روغتیایي اغیزې: ۲۱
۱- شراب او الکول: ۲۱
۲- افیون(Opium): ۲۳
۳-کوکائین (Cocaine): ۲۳
۴- چرس: ۲٤
۵- نسوار او سګرټ: ۲۵
د موضوع اړونده د پند او عبرت قیصې ۲۷
لومړۍ قیصه: ۲۷
دویمه قیصه: ۳۲
دریمه قیصه: ۳٦
په اړونده مبارزه کې اړین ګامونه ۳۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدالمرسلين، وعلى آله و آصحابه اجمعين!
وبعد،،،،،

د اسلامي شريعت عمده مقصد او اساسي موخه د پنځو شيانو ساتنه ده: ۱-دين: چې له هغې څخه د ګرځيدو (مرتد کيدو) په صورت کې اسلامي شريعت د مرتد وژنه فرض کړې. ۲-ځان: چې د هغې د خوندي پاتې کيدو لپاره يې قصاص او نور اړونده احکام فرض کړي. ۳- مال: چې د هغې د ساتنې لپاره يې د غله لاس قطع کول او نور اړونده لارې چارې فرض کړي. ۴- ناموس: چې دهغې د ساتنې او خوندي پاتې کيدو لپاره يې د نامحرمو او پرديو سړو او ښځو ترمنځ اختلاط حرام کړی، د زنا ټولې لارې يې تړلي او د زنا کوونکو لپاره يې رجم او يا په درو وهلو حد فرض کړی دی. ۵- عقل: چې د هغې حفاظت لپاره يې شراب او د ټولو نشه يې موادو استعمالول حرام کړی او که څوک شراب وڅښي، نو د هغې لپاره په شريعت کې په درو وهل دي او که که يو څوک شرابو ته ورته نيشه يې او مخدره مواد استعمال کړي، نو د تعزير سزا - هغه چې ټاکلې حد نه لري بلکې د جرم او حالاتو برابر يې قاضي او يا حاکم ټاکي – مقرر کړی شوې ده.

که چيرې زموږ په هېواد او ټولنه کې کې درې نيمې لسيزې مخکې د کمونستي حکومت له ړنګيدو (د ثور اتمه کال۱۳۷۱ لمريز) وروسته د هغه مهال شتو ناخوالو او متوقع ستونزو د مخنيوي لپاره لازم کوښښونه شوي وايې، نو اوس به مو د نورو ستونزو ترڅنګ د روږدو ناخوالې او ستونزه دې حد ته نه وه رسيدلې. هغه ستونزه چې پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناورین بدله شوه او د معتادینوشمیر یې دعامې روغتیا وزارت د راپور له مخې تیر کال (۱۳۹۷لمریز) د غوایې په میاشت کې درې ملیونه ښودل شوې و، او سږ کال (۱۳۹۸ لمریز) د سرطان په میاشت کې د رسنیو د راپور له مخې دنشه یې او مخدره موادو په وسیله د ښکار شوو شمېر درې نیم میلونو ته رسیږي.

نو په یقیني توګه چې زمونږ ټولنې ته د نورو ګواښونو ترڅنګ نشه یان او د اړونده مخدره او نشه یې توکو تولید، صادریدل او یا له نورو هېوادو څخه بیلابیل نشه یې توکي راواریدل یو ستر ګواښ دی، باید چې د ټولنې مسئولین او با احساسه مومن وګړي یې درک کړي، مخه یې ډب کړي او د مخنیوي په لارو چارو باندې یې لاس پورې کړي.

نو د دې لپاره چې د خپل مسلمان ولس په ژغورنه کې مو خپله دیني وجیبه او مسئولیت اداء کړې وي د قدرمنو لوستونکو حضور ته دا متواضع لیکنه وړاندې کیږي، پدې موخه او هیله چې د دې ګواښ په مخ کې په کلکه سره ودریږي، د اړونده ستونزو په منځه وړلو او او لدې ستر ناورین څخه د هېوادوالو په وقایه او ژغورنه کې یې هر یو د خپلې وسې او توان برابر په لاس، ژبه، قلم او نورو اړونده لارو چارو سره خپله دنده او مسئولیت اداء کړي.

محصل غازي زاده

نیټه: ۱۵ ذو القعده ۱۴۴۰ هـ ق, ۲۷ /۴/ ۱۳۹۸ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هېواد کې د کوکنارو د کرهنې شالید

د برتانوي امبراطورۍ په دوران کې هندوستان چین ته د زیاتو مخدره موادو قاچاق کونکی هېواد وو چې په نتیجه کې یې د برطانیې او چین ترمنځ جګړې رامنځ ته شوې، هغه چې دافینو جنګونو [1] نوم ورکړ شو. نو زموږ هېواد ته د لومړي ځل لپاره دانګریز پلوو قاچاقبرانو لخوا د چین له ځمکې څخه د بدخشان له لارې کوکنار وارد شوی چې پدې توګه په سیمه کې د غه بوټی د انګریزي استعمار له خوا ترویج شوې دی.

له کومه وخته چې افغانستان ته د افینو د تولید بوټی (کوکنار) راداخل شو، په تدریجي شکل یې کښت او کر رواج وموند او هغه ولایتونه چې په پیل کې د دې بوټي کرهنه پکې کیده او افیون یې تولیداوه: بدخشان، هلمند، ننګرهار او هرات وو، چې د وخت په تیریدو سره لدې ولایتونو څخه نورو ولایتونو لکه: بلخ، کونړ، لغمان، لوګر، پکتیا، وردګ، او کندهار ته هم نقل شو.

له ډېر پخوا راهسې ساحران او محلي طبیبان هم د افیون پر استعمال بوخت دي چې د هغې اغیزې او تاثیرات سحري او جادوګري ځواک ته راجع کوي، خو په وروسته وختونو کې بیا له افیون څخه د هیروینو تولید رواج وموند.

زموږ په هېواد کې پخوا د هیروینو تولید نه پېژندل کیده او د هغو سیاسي بدلونونو په نتیجه کې رامنځ ته شو چې د شلمې پیړۍ په اویاومو کلونو (اومې لسیزې) کې منځ ته راغلل. همدارنګه په آسیا کې د طلائي مثلث (تایلند، برما او لاوس) د افیونو خراب محصولات په سیمه کې د دې لامل شو چې د طلائي هلال (ایران، افغانستان او پاکستان) د مخدره موادو د زیات تولید په وسیله جبیره شي.

په افغانستان کې د افیونو تولید زیاتیدو لومړی لامل په ایران کې د خمیني انقلاب راتلل وو چې هلته پر مخدره موادو باندې بندیز ولګول شو او دویم لامل یې په افغانستان کې د کمونستي انقلاب له امله د جګړې او اسلامي مقاومت په دوران کې د نوموړي بوټي د کرنې لپاره زیاته زمینه برابریدل ښودل شوي دي،چې پای کې زموږ د هېواد او پاکستان ترمنځ د ګډې پولې په دواړو خواو کې ځینې قبایلي سیمې د کوکنارو د کښت او د افیونو د تولید مرکزونه وګرځیدل او کله چې پدې دوران کې پاکستان ته د هیروئینو د تولید تکنالوژي راوارد کړای شوه، نو د پولې په دواړو خواو کې ورڅخه د هیروئېنو تولید پیل شو. [2]

---

[1]. د برطانې او چین ترمنځ د افینو له امله جنګونه لومړی جنګ (1840 – 1842م) او دویم جنګ (1856 - 1860 م) کلونو کې رامنځ ته شوې دی. وګوره:Opium wars : WIKIPEDIA The Free Encyclopedia

[2]. وګوره: د مخدره موادو په هکله اساسي معلومات، د اسرا مؤسسې خپرونه، ص ۶- ۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مخدره موادو تولید او قاچاق

له ۲۰۰۱ زیږدیز راپدیخوا او د موجوده نظام د پیل راهسې زموږ په هېواد کې د افیونو تولید صعودي (پورته ختلو) بڼه اختیار کړه، د دې پدیدې ترشاه بیلابیل عوامل دي چې مهم یې دريښتيني مبارزې نشتوالی دی، همدارنګه یو بل ستر عامل یې په حکومت کې د مافیايي باندونو نفوذ او قدرت ښودل شوی چې د هغو له لارې په سلونو وګړې اروپا او لرې پرتو هېوادونو ته هېروېين قاچاق کوي.[۳]

که څه هم په تیرو کلونو کې د مخدره موادو د مخنیوي لپاره په بیلابیلو وختونو کې ځانګړې بودیجې وغوښتل شوې او تر اوسه پورې چې له (۱، ۱۰۴ ملیارده) مرستو زیاتې مرستې له افغانستان سره شوي او د دې له جملې څخه یې (۷، ۶ ملیارده) د مخدره موادو د مخنیوي لپاره ځانګړې شوې وې.[۴] لکن دافغانستان د بیا رغاونې لپاره دامریکا ځانګړې څارونکې مؤسسې (SIGAR) ادعا کړې چې له نشه ایزو موادو سره د مبارزې په برخه کښې یوازې امریکا نژدې اته نیم (8.5) میلیارده ډالره لګولي دي.[۵]

سره لدومره لګښتونو بیا هم د نوموړې بوټي او د هغې د تولید په مخنیوي کې لازم او ښکاره اغیز ونه لیدل شو چې لس سلنه نتیجه هم ترلاسه نه شوه او نه هغه پیسې د ۲۵ سلنې په اندازه په خپلې اصلي موخې کې ولګول شوې چې هغه د کوکنارو کرونده ګرو ته معاوضه ورکول او د دې حرام بوټي پر ځای د حلال فصل رواج دی، بلکې د هغې زیاتره اندازه شخصي جیبونو ته ولاړې او د درغلیانو ښکار وګرځیدې.

د ځینې راپورونو له مخې د ۲۰۱۵ م کال پر مهال په افغانستان کښې دکوکنارو کر پر یولک درې اتیا زره هیکټرو ځمکې ته رسیدلی وو، خو په وروسته (۲۰۱۶م) کال کښې دکوکنارو کر دوه لکه یو زره هیکټرو ته ورزیات شو، چې پدې توګه د مځکيني کال په پرتله د د دې بوټي کښت او کر درې څلوېښت (۴۳) فیصده زیات اټکل شوي وو، خو د کوکنارو د له مینځه وړلو کچه یونوي (۹۱) فیصده کمه شوې وه او له هرو پینځه سوه شپږ شپیته (۵۶۶) هیکټره ځمکو څخه دکوکنارو یو (۱) هیکټره ځمکې له مینځه وړل شوې وې.[۶]

د مخدره موادو د کنټرول نړیوال پروګرام اداري (UNDP) د راپور له مخې په کال (۱۳۹۵لمریز) کې د مخدره موادو له درکه د (۷۰ ملیارده) ډالرو له عاید څخه یوازې ۲ ملیارده ډالر د هغې د کرونده ګرو لاسونو ته ورغلي او نور پاتې ۶۶ ملیارده ډالر قاچاقیانو او په بهر کې بین المللي مافیا ته ورغلي دي.[۷]

په کال (۱۳۹۶لمریز) کې د مخدره موادو سره د مبارزې د ملي بسیج د اونۍ په مناسبت په کابل کې جوړې شوې غونډې ته د حکومت ځینو چارواکو وویل چې مخدره موادو د افغانستان حیثیت او اعتبار زیانمن کړی دی، همداراز له مخدره موادو سره د مبارزې وزارت مخدره مواد یوه سیمه یزه ستونزه وګڼله او

---

۳. وګوره: اصلاح ملي اوونیزه، کال ۱۳۹۵ لمریز، عقرب ۱۵ مه، ص ۱۳

۴. وګوره: طلوع نیوز خبر ویبپاڼه، د زمري میاشت ۱۱ کال ۱۳۹۶

۵. وګوره: Pars Today ویبپاڼه، ۱۷/ ۵/ ۲۰۱۷م.

۶. وګوره: Pars Today ویبپاڼه، ۱۷/ ۵/ ۲۰۱۷م

۷. وګوره: اصلاح ملي اوونیزه، کال ۱۳۹۵ لمریز، عقرب ۱۵ مه، ص ۱۲- ۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې خبر داري يې ورکړ چې په افغانستان کې دننه د مخدره موادو د کښت تقاضا کمه شوې، خو په سلو کې ۹۸ د مافيايي ډلو له خوا د ګاونډيو هېوادونو له لارې اروپا ته قاچاک يږي.[8]

د افغانستان بيارغونې لپاره د امريکا ځانګړې څارونکې اداره "سيګار" وايي د نشه يي توکو د قاچاق او توليد ډېر کاروبار د دولت تر کنټرول لاندې ناامنه سيمو کې ترسره کېږي. نوموړې ادارې نيوکه کړې چې د امريکا د څو ميلياردە ډالرو مرستې سربېره اوس هم د کوکنارو کرکيله او د نشه يي توکو توليد په لوړه کچه کې دی.د نشه يي توکو پر وړاندې د مبارزې افغان چارواکي هم دا خبره مني خو وايي: د نشه يي توکو مخنيوي ته د دوی او امريکايي ځواکونو هڅې ډېرې شوي دي.

افغان حکومت څه وخت مخکې د نشه يي توکو په برخه کې د جزا کوډ هم بدل کړ او د دغو توکو قاچاق کوونکو ، کرونده ګرو او کاروباريانو ته يې سزاوې هم سختې کړې، خو لا هم ستونزه پر خپل ځای پاتې ده.سيګار ويلي: له تېرې يوې لسيزې راهيسې افغانستان کې څه باندې څلورنيم لکه کيلوګرامه نشه يي توکي نيول شوي، خو د دوی په باور دا يوازې په ۲۰۱۷ م کال کې د توليد شويو نشه يي توکو نيم فيصد جوړوي .پدې کال کې د مخکې کال په پرتله د کوکنارو کرکيله ۶۳ سلنه او توليد يې چې نهه زره ټنه و، ۸۸ سلنه ډېر شوی دی.[9]

له بده مرغه چې زموږ د هېواد د ځينې ولايتونو په اطرافي سيمو کې د چرسو او کوکنارو پرکښت باندې زيات شمېر دهقانان بوخت دي او د هغوی د زيار او زحمت نتيجه هغو معتادينو ته رسيږي چې د هېواد په بيلابيلو سيمو او ښارونو کې د چرسو او هيروينو له لارې خپل ځانونه له تباهۍ او خپلې کورنۍ او ټولنه له خطر سره مخ کوي.

له انقلابي شرايطو مخکې به عامو خلکو او ورسره ځينې علماو د کوکنارو د کرهڼې جواز لپاره دا دليل وايه چې دا يو حکيمي بوټی دی، خو د کمونستي انقلاب له رامنځ ته کيدو او بيا د هجرتونو د لړۍ له پيليدو وروسته خاصو او عامو وګړو ټولو ته دا معلومه شوه چې د کوکنارو د توليد ماده (افيون) په سلو کې له ۹۷٪ څخه د انسانانو په تباهۍ کې استعماليږي. نو ايا اوس به د کوکنارو کښت، توليد او سوداګرۍ په حرمت کې کوم د علم او پوهې خاوند څه ادنی شک وکړي؟ دا پداسې حال کې چې په خپله زموږ د افغان مسلمان ملت يو زيات شمېر بچيان د نشه کيدو او پوډري کيدو په ګرداب کې ورداخل شوي او دغه مصيبت لا په زياتيدو دی.[10]

داسهې ده چې له موجوده جمهوري او ديموکراسي نظام له راتګه مخکې افغانستان د نړۍ زيات توليدونکی هېواد ګڼل کيده٬ خو متاسفانه چې اوس يې له توليد سربېره پدې هېواد کې له افيون څخه د اړونده راويستل

---

[8]. وګوره:ازادي راديو ويبپاڼه، ۳۱/ سرطان / ۱۳۹۶المريز

[9]. وګوره: بي بي سي پښتو ويبپاڼه: 13 می 2018 - ۲۳غويي ۱۳۹۷ هـ ش

[10]. وګوره: ويجه ويله (D W) پښتو ، افغانستان ، ويبپاڼه (12.05.2015)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیدونکو موادو استهلاک کوونکي (پوډریان) هم زیات شوي، چې دا هم د دیموکراسئ او غربي پانګوال نظام د واکمنئ یو سوغات دی.

په کال ۲۰۱۳م کې چې د مخدره موادو پر ضد اداري (INL) لخوا زموږ په هېواد کې د روږدو (معتادینو) کسانو په هکله کوم معلومات راجمع شوي او سروې شوې هغه ښیې چې یوولس سلنه ۱۱٪ هیوادوال د تریاک او هیروینو د استعمال پر مصیبت اخته او د دې نیمایي اندازه ۵.۵٪ د چرسو د فتنې ښکار ګرځیدلي دي. پر تریاکو، هیروینو او د هغې اړونده مشتقاتو باندې د روږدو خلکو شمېره د ښارونو پرنسبت په اطرافي سیمو کې درې چنده زیاته لیدل کیږي.[11]

تیر کال (۱۳۹۷ لمریز) د ثور په میاشت کې د عامې روغتیا وزارت لخوا په یو خپور شوي راپور کې ویل شوي چې د دولت له لورې د مخدره موادو پر وړاندې د مبارزې سراتیژي ناکامه ده، د روږدو کسانو شمېر مخ په ډېرېدو دی او له ۲۰۰۹ م کال راهسې تر ۲۰۱۸ م کال پورې له ۹ سوه زرو څخه روږدو کسانو شمېر درې میلیونو ته لوړ شوی دی.[12]

که څه هم سږ کال (۱۳۹۸ لمریز کې) د اړونده راپورونو له مخې په هېواد کې د کوکنارو د کر کیلې کچه راټیټه شوې خو متاسفانه چې د روږدو کسانو شمېر درې نیم ملیونو ته لوړ شوی او دا ګواښ لا په زیاتیدو دی.

په هېواد کې د مخدره موادو د معتادینو په اړه دا ګونګوسئ هم اوریدل کیږي چې ګویا تر شاه یې ځینې بهرني لاسونه او داخلي مافیایي کړې دي. الله تعالی دې د اسلام او د ملت د دښمنانو لاسونه او لنډ او د هغوی دسیسې په خپله هغوی ته وروګرځوي.

نو باید چې ټول هېوادوال په ګډه سره د هر راز نشه یې توکو او مخدره موادو تولید، استعمال او سوداګرئ په وړاندې د خپل سپیڅلي دین لارښوونو ته مراجعه وکړي او د نورو فتنو ترڅنګ د دې مهمې فتنې، خطرناک ګواښ او ستر ناورین په مخنیوي کې هم د شرعي او انساني مسئولیت پر بنسټ په جدي توګه برخه واخلي.

---

[11]. وګوره: روغتیا مجله،۲۵ګڼه، ۱۳۹۳ لمریز, وزارت صحت عامه، ص ۳

[12]. وګوره: آزادي راډیو ویبپاڼه، د ثور۲۳ مه، ۱۳۹۷ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شرابو او نیشه ورو شیانو حراموالی

الله تعالی فرمايي: ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ() إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ()[۱۳]- ای مومنانو بیشکه چې شراب او قمار او بتان او غشي (د فال) دا ټول د شیطان پلیت کارونه دي، نو ځان ورڅخه وساتئ د دې لپاره چې کامیاب شئ. یقیا چې شیطان غواړي په شرابو او قمار سره ستاسې ترمنځ دښمني او کینه واچوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه نه مو واړوي، نو ایا تاسې به لدې څخه منع شئ؟)).

د عربي ژبې پوهان وايي: د (الخَمْر) کلمه په معنی د (**التخمير** – خومارول او بې سده کول) او (**التغطيه**- پټول) او (**المخامرة** – ګډوډول) سره دي. نو د شرابو څښونکي د هغې په څښلو سره بې سده کيږي، **عقل** يې پټيږي او د عقل د ګډوډ کيدو او غايبيدو له حالت سره مخ کيږي.[۱۴]

په ذکر شوي قرآني نص کې د شرابو قطعي حرمت راغلی دی او په زيات شمېر احاديثو او د امت په اجماع سره هم شراب حرام دي. پدې ځای کې موږ يوازې د هغو احاديثو يوه نمونه ذکر کوو چې هر نشه ورکوو نکي څيز ته پکې شراب ويل شوي او د دې څرګندونه کوي چې هره نيشه حرامه ده :

۱ - له عبدالله بن عمر رضي الله عنهما نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي:((**كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ**)).[15] هر نيشه کونکی څيز شراب دي او هر نشه کونکی څيز حرام دی. او په بل روايت کې له همدغه صحابي نه نقل شوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: ((**كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ خَمْرٍ حَرَامٌ**)).[۱۶] هر نشه ورکونکی شراب دي او ټول شراب حرام دي.

۲ - رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي: ((**مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيْلُهُ حَرَامٌ**))[۱۷] هغه چې ډېر يې نشه ورکوي، نو لږ يې هم حرام دي.

۳ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ – رضى الله عنهما – قَالَ: خَطَبَ عُمَرُ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ – صلى الله عليه وسلم – فَقَالَ: ((أَمَّا بعدُ أَيُّها النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهْىَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ: الْعِنَبِ (وفي رواية: الزَّبِيب)، وَالتَّمْرِ، وَالْحِنْطَةِ، وَالشَّعِيرِ، وَالْعَسَلِ، وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ)).[۱۸] له ابن عمر رضي الله عنهما نه روايت دی هغه وايي چې عمر رضي الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مبنر خطبه وفرمايله او ويې ويل: ای خلکو د شرابو د تحريم حکم نازل شوی او هغه له پنځو شيانو څخه دي: انګور (په بل روايت کې مميز) خرما، غنم، اوربشې او ګبين. او شراب هغه دي چې عقل ګډوډ کوي او خوماروي.

باید یادونه یې وکړو چې د شرابو داصل مادې پر بنسټ د هغې په حکم کې علماء بيلابيل نظرونه لري:

---

[۱۳]. المائدة ۹۰- ۹۱

[۱۴]. وګوره: النهاية في غريب الحديث والاثر ابن الاثير ۲/ ۸۷، او لسان العرب ابن المنظور ۴/ ۲۵۴ (مادة خمر).

[۱۵]. مسلم

[۱۶]. مسلم

[۱۷]. سنن ابن ماجه,مسند احمد..

[۱۸]. البخاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی- د مدیني منورې او ټول حجاز علماء، اهل حدیث، حنبلیان او ځیني شافعیان وایي: د خَمْر اطلاق په هر هغه شي کیږي چي لړ او یا ډیر یې نیشه ورکوي، برابره خبره ده چي له انګورو یا خرما، غنم، اوربشو او یانورو څخه جوړ شوی وي.

دویم- زیاتره شافعیان، امام ابویوسف او امام محمد (له احنافو څخه) او ځیني مالکیان وایي: چې خمر د انګورو شربت دی کله چې جوش کړی شي، برابره خبره ده چې ځګ راپوته کړي او یا نه.

دریېم- امام ابوحنیفه رحمه الله او ځیني شافعیان وایي: خمر د انګورو له شربت څخه وي چې کله جوش کړی شي. او په ځګ راپورته کولو سره یې یوازې امام ابوحنیفه رحمه الله مقید کوي، یعنې وروسته له جوشولو یې ځګ راپورته شي.

لدې بیان څخه څرګندیږي چې د لومړۍ ډلې علماو په نزد خمر په حقیقي توګه د نشه کونکو شیانو پر ټولو ډولونو باندې اطلاق کیږي، نو ددوی په نزد ټول مُسکر (نیشه ور) شیان شراب دي.

ددویمې او دریېمې ډلې په نزد خمر د انګورو شربت دی کله چې ښه وجوشول شي (ددویمې ډلې په نزد) او له جوش سربېره ځګ راوباسي (ددریمې ډلې په نزد).[19]

که څه هم د حنفي مذهب د د دو امامانو (امام ابوحنیفه او ابویوسف رحمهما الله) په نزد د څښلو هغه شیان چې له انګورو پرته له بلې کومې میوې یا غلې څخه جوړ شي کله چې نیشه ونه لري نو حرام نه دي؛ ځکه چې د دوی له نظره شراب یوازې له انګورو څخه وي، لکن د امام محمد رحمه الله په نزد له انګورو پرته له نورو شیانو هم شراب وي چې د حرمت حکم یې د انګورو د شرابو غوندې دی. مشهور حنفي عالم الزیلعي رحمه الله ویلي دي:((وَالْفَتْوَى فِي زَمَانِنَا بِقَوْلِ مُحَمَّدٍ – رَحِمَهُ اللَّهُ – حَتَّى يُحَدَّ مَنْ سَكِرَ مِنْ الْأَشْرِبَةِ الْمُتَّخَذَةِ مِنْ الْحُبُوبِ وَالْعَسَلِ وَاللَّبَنِ وَالتِّينِ؛ لِأَنَّ الْفُسَّاقَ يَجْتَمِعُونَ عَلَى هَذِهِ الْأَشْرِبَةِ فِي زَمَانِنَا وَيَقْصِدُونَ السُّكْرَ وَاللَّهْوَ بِشُرْبِهَا).[20] زموږ په زمانه کې فتوا د امام محمد رحمه الله پر قول باندې ده، تر دې چې د دې شیانو: غلې دانو، ګبین، شیدو او اینځرو څخه په جوړ شوي شرابو باندې نیشه شوي کس باندې حد جاري کیږي؛ دا ځکه چې زموږ په زمانه کې فاسقان پدې شرابو راجمعه کیږي او د هغې د څښلو موخه نیشه او ساعت تیري وي.

معاصر حنفي اصل عالم محمد علي الصابوني رحمه الله ویلی: کله چې موږ د دې دواړو ډلو (جمهورو فقهاو او نورو ترمنځ) د هغوی په دلایلو کې فکر او غور وکړ او یو له بله مو سره پرتله (مقارنه) کړل، نو د جمهورو او د حجاز د علماوو مذهب راته راجح ښکاره شو. نو شراب او هر نشه کونکی څیز حرام دی لکه څرنګه چې عمر رضي الله عنه فرمایلي: (وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ – او شراب هغه دي چې عقل ګډوډ او بې سده کړي). او کله چې صحابه و رضي الله عنهم د شرابو د حرام والي حکم واورید پدې پوهه شول چې ټول شراب که له انګورو څخه وي او یا له نورو میوو او غلو دانو څخه جوړ شوي وي حرام دي، پداسې حال کې چې هغو له ټولو خلکو زیات پر عربي ژبه او د شریعت په مراد باندې پوهېدل.

---

[19]. وګوره: الموسوعة الفقهیة الکویتیة ۱۲/۵.

[20]. وګوره: تبيين الحقائق شرح كنز الدقائق , الزيلعي الحنفي, ٦ / ٤٤ -47

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په سپيڅلو سنتو کې هم د هر نيشه کونکي او کمزوري کونکي څيز حراموالی ثابت دی..کله چې د شرابو د حراموالي حکم راغی نو هغه مهال په مدينه منور کې د خرماو شراب موجود وو او کله چې صحابه کرامو د شرابو د حراموالي حکم واوريد شته شراب يې واړول او د هغې لوښي يې مات کړل، د هغه مهال شراب له غُوره (لړو خامو) خرماو څخه جوړ شوي وو. نو لدې امله کومې رايې ته چې جمهور فقهاء تللي دي هغه صحيح او د اعتبار وړ ده او په همدې بنسټ وروستنيو (متاخرينو) احنافو د ټولو شرابو په هکله د محمد بن حسن الشيباني رحمه الله په رايې باندې فتوا ورکړې کوم چې منل شوی حق دی. علامه الوسي رحمه الله ويلي: ((زما په نزد هغه حق چې ګرځيدل ورڅخه نه دي مناسب دادی چې له انګورو څخه پرته هر ډول شراب په هر نوم او په هره زمانه کې چې وي کله چې پکې نيشه وي نو حرام دي، د هغې لږ د ډېرو په شان دي، پر څښونکي يې حد جاري کيږي، طلاق يې واقع کيږي او پليتي (نجاست) يې سخت (غليظه) دی)). [21]

نوشراب همغه دي چې عقل پټوي, ګډ وډ کوي او بې سده کوي يې، پدې باب کې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات او مشهور احاديث نقل شوي او د هغه پدې جامعو ويناو کې د دې څرګندونه شوې چې هر هغه شی چې عقل خوماروي او نشه کوي هغه حرام دی. په احاديثو کې د دغو شيانو د استعمال په څرنګوالي کې توپير نه دی ذکر شوی، نو دې ته اعتبار نشته چې يو شی د اوبو په څير وڅښل شي هغه حرام دی، بلکې هر هغه څه چې نشه ورکوي که هغه خوړل کيږي لکه افيون او يا يې دود تيريږی لکه چرس، هيروئين. دا او دې ته ورته څومره نيشه يې توکې چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په زمانه کې نه وو په وروسته عصرونو کې رامنځ ته شوي د دين علماوو د شرابو د حراموالي په حکم کې داخل کړي دي. [22]

---

[21]. وګوره: روائع البيان تفسير آيات الأحكام, محمد علي الصابوني ١/ ٢٧٩

[22]. وګوره: (الفقه الاسلامي و ادلته،د. وهبه الزحيلي ٧/٤٤٦, زاد المعاد ابن القيم ٥/٦٦٢، نيل الأوطار الشوكاني ٧/١٦٧، سبل السلام الصنعاني ٢/ ٤٤٧ ، فقه السنة، سيد سابق ٢/٨٨، الفقه على المذاهب الاربعة عبدالرحمن الجزيري ٥/٢٢.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مخدره توکو حراموالی

د(مخدره) کلمه له (الخَدْر)څخه اخستل شوې چې معنی يې کمزوري، تنبلي، سستي ده، په عربي ژبه کې ویل کیږي: **خَدَرت الرِّجْلُ**- پښه کمزورې اوسسته شوه) او (خَدَرَ العُضوُ –غړی کمزوری شو) يعنې کله چې د بدن کوم غړی سست شي او حرکت نه شي کولی.[٢٣] نو د لغوي تحقیق او ځیړنې له مخې د نوموړې کلمې معنی د نورو ځینې معناو ترڅنګ د کمزورئ (ضَعْف) سستئ (الفُتُور) تنبلئ (الكَسل) باندې څرخي، نو هغه څوک چې کوم مخدر مواد استعمال کړي لدغسې حالت سره مخ کیږي او د هغې په نتیجه کې د بې زړه توب بې غیرتی، حماقت، حیرانتیا او د شک پر خویونو باندې اخته کیږي.[٢٤]

لکه مخکې چې يې يادونه وشوه هغه دلایل چې د شرابو او نیشه ورکونکو شیانو پر حرمت باندې دلالت کوي، د مخدره شیانو پر حرمت باندې هم دلالت کوي؛ ځکه چې د هغې له امله هم په بدن کې بې سدي، عقل پټول، ګډوډ کول او نور اړونده حالات رامنځ ته کیږي. علماء وايي: مخدره او نیشه کونکې توکې بیلابیل ډولونه لري اړونده ماهره خلک يې په بیلابیلو نومونو سره ایجادوي او پدې ټولو کې مشترک خاصیت د عقل پټول، بې سده کول او ګډوډ کول دي او د دې ټولو مشترک حکم حراموالی دی؛ ځکه چې د هغې تاوان او ضرر موکد او باوري دی.[٢٥]

د حديثو په يو روايت کې ذکر شوي: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ وَمُفْتِرٍ)). [٢٦] له ام سلمه رضي الله عنها څخه نقل شوي هغې ویلي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له هر نشه کونکي او کمزوری کونکي ځیز څخه منع کړي ده)). پدې حديث شريف کې چې له (مُسْكِر- نشه کونکي) ترڅنګ د (مُفْتِر) لفظ هم ذکر شوی دی. ابن الاثیر رحمه الله د هغې په معنا کې ويلي: المُفْتِر: الَّذِي إِذَا شُرِب أحْمَى الْجَسَدَ وَصَارَ فِيهِ فُتُور، وَهُوَ ضَعْف وانكِسار:[٢٧] مفتر هغه شی دی چې کله وځښل شي نو بدن ګرم کړي او پکې فتور پیداشي چې هغه کمزوري او شکستګي ده. په القاموس المحيط کې ذکر شوي: په عربي ژبه کې ويل کیږي: **فَتَرَ جِسْمُهُ فُتُوراً: لانَتْ مَفاصِلُهُ، وضَعُفَ:** بدن يې کمزوری شو په کمزورئ سره: یعنې بندونه يې نرم شو او کمزوری شو.[٢٨] او **اِفتار** هغه څه ته وايي چې په بدن کې وروسته له قوته کمزوري پیداکوي، همدارنګه وروسته له حرکته سکون او وروسته له کلکوالي سستوالی، وروسته له تکړه والي تنبلي او کسالت رامنځ ته کوي او دا صفات په هغه چا کې پیداکیږي چې کوم مخدر مواد استعمال کړي.[٢٩]

په اوسني عصر کې د فقهې نامتو متخصص دکتور وهبة الزحيلي رحمه الله وايي: له شپږو لومړنیو

---

[٢٣]. وګوره: لسان العرب، مادة خَدر (٤/ ٢٣٠) او مجلة البحوث الإسلامية، الرئاسة العامة للبحوث العلمية والإفتاء السعودية, ٢٣ / ١٨

[٢٤]. وګوره: مجلة البحوث الإسلامية، الرئاسة العامة للبحوث العلمية والإفتاء السعودية, جزء ٢٣، ص ١٨

[٢٥]. وګوره: الفقه الإسلامي و أدلته, وهبة الزحيلي ٧/ 44٤

[٢٦]. سنن أبي داود رقم الحديث٣٦٨٦ (حسَّن إسناده الحافظ ابن حجر في "الفتح" 10/ 44, ونقل المناوي في "فيض القدير" 6/ 338 عن الحافظ العراقي أنه صحح إسناده).

[٢٧]. وګوره: النهاية فى غريب الحديث والأثر, ابن الأثير 3/ 408

[٢٨]. وګوره: القاموس المحيط , فيروز آبادي ٤/ ٤٥٤

[٢٩]. وګوره: مجلة البحوث الإسلامية، الرئاسة العامة للبحوث العلمية والإفتاء السعودية, جزء ٢٣، ص ١٨

(c) ketabton.com: The Digital Library

(هجري قمري) پیړیو وروسته ټول نوي راپیداشوي مخدره شیان داسې حرام دي لکه شراب چې حرام دي؛ د دې لپاره چې عقل بې سده کوي او هغه خرابتیاوې او تاوانونه پکې دي کوم چې په شرابو کې دي، بلکې له هغې یې تاوانونه زیات او فساد یې لوی دی؛ ځکه چې د اسلامي امت وګړو او ټولنو ته یې په مادي، روغتیایي او علمي ډګرونو کې ننګونه او ضرر خورا زیات دی او پدې کې هیڅ شک نشته چې اسلامي شریعت د فساد او تاوان شیان حرام ګرځولي او هغه څه یې روا کړي چې واقعي خالص او راجح مصلحت او ګټه پکې وي. او څوک چې دداسې مضرو شیانو په باره کې د کوم مصلحت او یا ګټې ګومان کوي، نو هغه خوشې وهم او دوکه ده. همدا لامل دی چې نړیوال سازمانونه د مخدره توکو پر منعَ او بندیز باندې اجماع او اتفاق لري. د هېوادونو هغه اجماع چې د دې کار پر بندیز باندې قایمه ده پدې کچه پر بل کوم کار باندې نه ده قایمه، چې له هرې ممکنې لارې د مخدره موادو د قاچاق مخنیوي کیږي،نیول شوي توکې تلف کیږي او قاچاقکبران یې پر بند او داسې نورو سزاګانو سره محاکمه کیږي.[30]

د **الفقه على المذاهب الأربعة** مؤلف **عبدالرحمن الجزيري** رحمه الله ذکر کړي: په یقیني توګه چې د دې ټولو نشه کونکو څیزونو استعمال حرام دی او باید کوم شک کونکی پدې کې شک ونه کړي؛ دا ځکه چې زیات بدني تاوانونه او اړونده ډېرمفاسد رامنځ ته کوي: عقل خرابوي، بدن کمزوری او تباه کوي، نو دا هیڅ امکان نه لري چې شریعت دې داسې یو څه (شراب) حرام کړي چې د هغې تاوان د دې موجوده ځینې مخدره موادو پر نسبت کم وي. په همدې بنسټ د حنفي مذهب ځینې علماو ویلي: ((إن من قَالَ بحَل الحشيش زنديق مبتدع- بیشکه څوک چې وایي چرس حلال دي هغه په دین کې نوي کارونه راپیداکونکی زندیق دی)).[31]

د حنفي فقه مشهور کتاب (ردالمختار) مؤلف **الحصفکي** رحمه الله [32] ذکر کړي: **((ويحرم أكل البنج والحشيشة.. والأفيون لأنه مفسد للعقل ويصد عن ذكر الله وعن الصلاة.. من قال بحل البنج والحشيشة فهو زنديق مبتدع.. وإنه يكفر ويباح قتله))**[33] د بنګو، چرسو او تریاکو خوړل حرام دي؛ ځکه چې دا شیان د سړي عقل فاسدوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه ګرځونکي دي. او څوک چې بنګ او چرس حلال بولي هغه زندیق او مبتدع دی. (او ځینو عالمانو ویلي) چې په حلال ګڼلو یې کافر ګرځي او مرګ یې روا کیږي.

امام ابن القیم رحمه الله په (زاد المعاد) کې وایي: ((د شرابو په جمله کې هر نشه کونکی څیز داخل دی، که هغه مایع وي او یا جامد، که د خام شربت په شکل کې وي او یا په اور پوخ شوی وي او پدې کې د فاسق او فاجر مړی هم داخل ده یعنې چرس؛ ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د صحیح او صریح نص له مخې حرام دي. هغه نص چې د هغې په سند کې کوم خلل او په متن کې یې څه اجمال نشته فرمایي: ((کل مسکر خمر – هر نشه کونکی شی حرام دی)). او صحابه رضي الله عنهم چې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پر خطاب او مراد باندې تر ټولو زیات پوهه وو له هغوی څخه دا وینا ثابته ده چې شراب هغه دي چې عقل بې سده او خومار کړي... اوکه څه هم د رسول الله صلی الله علیه وسلم د دې لفظ (کل

---

[30]. وګوره: الفقه الاسلامی و ادلته، وهبة الزحيلي،447/7

[31]. وګوره: الفقه على المذاهب الأربعة, الجزيري 5/ 36

[32]. محمد بن علي بن محمد بن علي بن عبد الرحمن الحنفي الحصفكي د وفات کال ۱۰۸۸هجري قمري.

[33]. وګوره: رد المختار ۱/ ٦٧٨

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکر) لاندې ځینې مخدره مواد (لکه چرس) رانه شي لکن صحیح او صریح قیاس چې پکې اصل او فرع له هرې وجهې مساوي وي د بیلابیلو نیشه کوونکو پر مساوات او برابرئ باندې حکم کوي.[۳۴]

الصنعاني رحمه الله په سبل السلام کې ویلي: ((بیشکه هغه چې لړ یې نشه ورکوي که څه هم نه څښل کیږي حرام دي لکه چرس. او که څوک وایي چې هغه مخدر (کمزوري کونکي دي) نه نشه کوونکي، نودا عناد کول او حقایق نه منل دي. مصنف (د بلوغ المرام) ابن حجر رحمه الله ویلي: په یقیني توګه چرس هم د شرابو غوندي نشه او مستي ورکوي او که دا دعوه تسلیم کړو چې نشه نه لري، نو پدې کې خو هیڅ شک نشته چې هغه کمزوري کوونکي او سستونکي دي لکه څرنګه چې د سنن ابي داود په روایت کې ذکر شوي:(نهی رسول الله عن کل مسکر ومُفْتِر- رسول الله صلی الله علیه وسلم له هر نشه ورکونکي او کمزوري کونکي شي له استعمال څخه منع کړې ده). الخطابي رحمه الله ویلي: المُفْتِر: هر هغه څښل کیدونکي شیان دي چې په غړو کې سستي،تنبلي او بې سدي رامنځ ته کوي. حافظ عراقي او شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله دچرسو په حرمت باندې اجماع رانقل کړې او داچې څوک یې حلال وګڼي نو کافر کیږي.. او ابن البیطار رحمه الله ویلي: د چرسو قبایح او تاوانونه زیات دي چې ځینې علماوو له هغې څخه یوسل او شل دیني او دنیاوي تاوانونه په ګوته کړي دي او دهغې بد خویونه په افیون کې هم شتون لري بلکې په افیون کې له چرسو څخه زیات تاوانونه شته دی)).[۳۵]

که څه هم ځینې علماء لکه شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله وایي چې چرس څښونکی به د شرابي غوندې په درو باندې وهل کیږي،[۳۶] لکن ځینې علماء دچرسو او نورو جامدو مخدراتو استعمالونکي لپاره د تعزیر[۳۷] سزا لازم ګڼي دکتور وهبة الزحیلي رحمه الله ویلي دي: ((له مایعو شیانو څخه علاوه جامد شیان لکه بنګ، چرس او افیون چې په استعمال سره یې عقل زایل کیږي،تاوان او ضرر یې ثابت دی، پداسې حال کې چې په اسلام کې ځان ته تاوان او بل ته تاوان رسول نشته دی (لاضَرر ولاضِرار فی الاسلام)، خو د دې شیانو په استعمال کې حد نشته؛ ځکه چې د شرابو په کچه مستي او خوشحالي نه راوړي او نه یې په لړو سره ډېرو ته بلنه کیږي، بلکې تعزیر پکې دی؛ د دې لپاره چې دا شیان تاوان لري او د دې حدیث له مخې چې : ((نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن کل مسکر ومفتر- رسول الله صلی الله علیه وسلم له هر نشه کونکي او له هغه څه منع کوي چې بدن کمزوری کوي او غړي سستوي)).[۳۸]

همدارنګه نوموړی عالم وایي: فقهاء پدې متفق دي چې څوک بې له عذره (د درملنې له اړتیا څخه پرته) کوم مخدر شی استعمال کړي، د هغې لپاره تعزیر (اړونده لازمه سزا) ده، که هغه یې پر ریتلو،

---

[۳۴]. وګوره: زاد المعاد في هدی خیر العباد,ابن قیم الجوزیة ٦/ ٦٦٢- ٦٦٤

[۳۵]. وګوره: سبل السلام شرح بلوغ المرام, الصنعاني١١/ ٤٨

[۳۶]. وګوره: الفتاوی الکبری, ابن تیمیة ٤٣٠/٣

[۳۷]. تعزیر په لغت کې منع کیدونکي شي ته ویل کیږي او په اصطلاحې مفهوم کې هغه نا ټاکلې سزا ته ویل کیږي چې قاضي یا حاکم یې د مجرم د جنایت او حالاتو سره برابر هغه ته ورکوي لکه د وهلو او یا خبرو له لارې تادیب، بندي کول، مالي تاوان اخستل او داسې نور. وګوره: الفقه الاسلامی و ادلته، وهبة الزحیلي، ٧/ ٥١٤- ٥١٥

[۳۸]. وګوره الفقه الإسلامي و أدلته, وهبة الزحیلي ٧/ ٤٣٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهلو، بندي کولو، د خلکو پر وړاندې اعلانولو، مالي غرامت او داسې نورو سره وي، هره کومه سزا چې قاضي او يا حاکم يې ورته تجويز کوي؛ د دې لپاره چې نور خلک ورڅخه عبرت واخلي او څوک هم د جرم او ناروا شيانو په کولو سره جرات ونه کړي.

حنفي او مالکي فقهاوو دا روا ګڼلې چې دغسې تعزير کيداى شي وژنه هم وي، چې هغې ته سياسي وژنه ويل کيږي، کله چې حاکم پکې مصلحت وګوري او د جرم نوعيت د وژنې موجب وي، لکه داچې يو څوک په تکرار سره د نشه يې يا مخدره موادو کار ترسره کوي (او خپل عادت يې ګرځولى وي) يا داچې د هغې له امله په جرمونو کې اخته وي، يا د لواطت او يا قتل په کارونو کې ملوث وي. نو په دغسې حالاتو کې د روږدي کس وژنه د ځينې معاصرو هغو مفتيانو لپاره دليل دى کومو چې د داسې يو قانون مشروع ګرځولو وړانديز کړى چې د هغې پر بنسټ د مخدره موادو استعمالونکي او يا معامله کوونکي په دار ځړولو سره اعدام شي، چې په دغسې کړنلاره کې به د مخدره موادو سوداګرو، قاچاق کبرو او د هغې استعمالونکو لپاره پوره عبرت او درس اختسنه وي.[٣٩]

د سګرټ څکونې په اړه وهبة الزحيلي رحمه الله ويلي: ځينې علماء سګرټ څکول هم حرام قطعي بولي؛ځکه چې له خبائثو (چټلو شيانو څخه دي.) او د دې لپاره چې د څکونکي بدن ته بيلابيل صحي تاوانونه رسوي، د کورنۍ د فقر لامل ګرځي او په مال کې د اسراف کولو وعيد ورباندې مرتب کيږي، لکن واقعيت دادى چې د سګرټ څکولو مرتبه له کراهيت او يا له تحريمې کراهيت څخه کمه نه ده، خو په هغه صورت کې قطعي حرام دي چې کله د څکونکي ځان او يا مال ته ضرر او تاوان رسوي، يا داچې د ځان او يا د عيال د خوړو (روزۍ) لپاره مال ته اړتيا لري (هغه مال چې دى پرې سګرټ پيري) او يا داچې د ځان او يا د ماندينې او عيال جامو ته يې اړتيا وي.[٤٠]

ننۍ زمانه چې پکې د قيامت له وړو علامو څخه بيلابيله علامې او فتنې رابرسيره شوي، له هغې څخه يې يوه هم د نيشه يې او مخدره موادو په استعمال او کارو بار کې د مسلمانانو بې پرواهي، د شرابو او مخدره توکو بيلابيلو ډولونو ته غير اصلي نومونه ورکول او هغه حرام نه ګڼل دي لکه څرنګه چې په يو حديث شريف کې ذکر شوي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: ((ليشربن أناسٌ من أمتي الخمر يُسمُّونها بغير اسمها)).[٤١] خامخا (په وروستنيو زمانو کې) زما له امت څخه ځينې خلک شراب څښي چې له هغې څخه پرته په نورو نومو به يې يادوي.

همدارنګه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي: ((لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عَلَمٍ يَرُوحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ يَأْتِيهِمْ يَعْنِي الْفَقِيرَ لِحَاجَةٍ فَيَقُولُونَ ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا فَيُبَيِّتُهُمْ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعَلَمَ وَيَمْسَخُ آخَرِينَ قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ)).[٤٢] زما په امت کې به داسې قومونه وي (په وروسته زمانو کې) چې زنا به حلاله ګڼي، د وريښمو جامې به سړيو ته روا کوي، شراب او د ټنګ ټکور

---

٣٩. وګوره: الفقه الإسلامي وأدلته, وهبة الزحيلي ٧/ ٤٥٠-٤٥١

٤٠. وګوره: الفقه الاسلامي وادلته، وهبة الزحيلي ٧/ ٤٣٨-٤٤٠

٤١. مسند احمد

42. البخاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

آلات به روا بولي. لدوی څخه به داسي خلك هم وي چي د يو اوچته غره په اړخ كې به ميشت شي، د بيګا په وخت كې به دوی ته خپله (د ګډو بزو) هغه رمه ورګرځي چې د سبا په وخت كې (د شپونكي په واسطه) څړ ته وتلي وي. دغه مهال به يو فقير سړی ورته د سوال او اړتيا پوره كولو لپاره راشي، نو دوی به ورته وواييي مونږ ته سبا راشه! خو الله تعالی به يې پر همغه شپه كې تباه كړي (سبا ته به پاتې نه شي) او هغه غر (او وداني) به هم پرې راوغورځوي. او نور د دغسې عملونو والا خلک به تر ورځ د قيامته پورې بيزوګان او سركوزي وګرځي.[٤٣]

نو بايد چې يو مسلمان له هر ډول نشې او د هر هغه شيز له استعمال څخه په كلكه ډډه وكړي چې د عقل د خوماريدو، بدن او غړو د كمزورۍ، سستۍ او تنبلۍ لامل ګرځي، ځنبونكی او استعمالونكی يې په وهم، خيال او اپلتيو ويناو كې .. اخته كيږي. او په حقيقت دغسې صفات پيداكوونكي شيان كه په هر شكل او هر نوم سره وي په شريعت كې دا ټول حرام دي - لكه څرنګه چې يې مخكې دلايل ذكر شول- او لكه څرنګه چې شرابو ته په احاديثو كې (أُمُّ الْخَبَائِثِ - د چټليو او ګناهونو مور او سرچينه ويل شوي ده) نو له هغې نه علاوه هغې ته ورته نشه يې شيان هم د ګناهونو زيږندويه او شيطاني اعمال دي چې ځنبونكی او استعمالونكی يې د شرابو د حراموالي په حكم او د هغې تر وعيد او سزا لاندې راځي،الله تعالی فرمايي:((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ() إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ().[٤٤]- ای مومنانو بيشكه چې شراب او قمار او بتان او غشي (د فال) دا ټول د شيطان پليت كارونه دي، نو ځان ورڅخه وساتئ د دې لپاره چې كامياب شئ. يقيا چې شيطان غواړي په شرابو او قمار سره ستاسې ترمنځ دښمني او كينه واچوي او د الله تعالی له ذكر او لمانځه نه مو واړوي، نو ايا تاسې به لدې څخه منع شئ؟)).

له جابر رضي الله عنه نه روايت دی چې يو سړي له پيغمبر صلی الله عليه وسلم نه پوښتنه وكړه: ايا هغه شراب چې زمونږ په سيمه كې له جوارو جوړيږي او خلک يې څښي ايا هغې ته دا ويل كيږي چې نشه وركونكي او حرام دي ؟ هغه وفرمايل: هو، هر نشه كونكی شيز حرام دی او د الله تعالی دا وعده ده چې څوک نشه كونكی شيز وڅښي نو په دوزخ كې به د (الْخَبَال) له خټې څښاک وركوي،صحابه و وويل:ای د الله پيغمبره! د (الْخَبَال) خټه څه شی دی؟ هغه وفرمايل: د دوزخيانو خَولې او يا د هغوی وينې او زوې دي.[٤٥] او په بل روايت كې راغلي چې:((كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ, إِنَّ عَلَى اللَّهِ عَهْدًا لِمَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الخبال يوم القيامة)).[٤٦] هر نشه كونكی شی حرام دی او د الله تعالی دا وعده ده څوک چې نشه كونكی شيز وڅښي د قيامت په ورځ به د (الْخَبَال) له خټې څخه ور وڅښي.

---

[٤٣]. حافظ ابن حجز رحمه الله ذكر كړي: بيزوګانو اوخنزيرانو ته ددې خلكو اوختل (او مسخه كيدل) به يا حقيقي وياو يا داچې دا كنايه ده د هغوي د اخلاقو له تغير او بدلون څخه.وګورئ: فتح الباري ١٠\٥١
[٤٤]. المائدة ٩٠- ٩١
[٤٥]. مسلم
[٤٦]. صحيح ابن حبان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګو او کوکنارو د کرهنې حراموالی

۱- رسول الله صلي الله علیه وسلم فرمایلي: ((**مَنْ حَبَسَ الْعِنَبَ أَيَّامَ الْقِطَافِ حَتَّى يَبِيعَهُ مِنْ يَهُودِيٍّ أَوْ نَصْرَانِيٍّ، أَوْ مِمَّنْ يَتَّخِذُهُ خَمْرًا، فَقَدْ تَقَحَّمَ النَّارَ عَلَى بَصِيرَةٍ**)).[۴۷] څوک چې د انګور کټايي په ورځو کې هغه وساتي د دې لپاره چې (وروسته يې) پر کوم يهودي او يا نصراني باندې وپلوري (خرڅ کړي) او يا پر هغه چا چې شراب ورڅخه جوړوي، نو بيشکه چې په ليدلو کتلو (بصيرت) سره يې ځان اور ته وغورزاوه.

په يو بل روايت کې چې ابن عباس رضي الله عنهما ته منسوب شوی هغه وايي: ((**مَنْ حَبَسَ اَلْعِنَبَ أَيَّامَ اَلْقِطَافِ, حَتَّى يَبِيعَهُ مِمَّنْ يَتَّخِذُهُ خَمْراً, فَقَدْ تَقَحَّمَ اَلنَّارَ**)) څوک چې انګور د هغې د حاصل او فصل اخستنې په ورځو کې وساتي (او وروسته کړي) څو يې پر هغه چا وپلوري چې شراب ورڅخه جوړوي، نو اور ته يې ځان وغورزاوه.

د کتور وهبة الزحيلي صاحب ويلي: د بنګو بوټي، القات[۴۸] او هر هغه څه چې د افيون، هيروين، کوکاين او داسې نورو مخدره موادو شيره او پوډر ورڅخه راويستل کيږي دا ذکر شوی حديث يې د کرهنې پر حرمت باندې صريح دليل دی.[۴۹]

ځينې علماوو ويلي پر هغه چا انګور خرڅول چې شراب ورڅخه جوړوي دا ذکر شوي روايتونه د دې کار په حرمت باندې ښکاره دلايل دي؛ نولدې امله دا يو سخت و عيد دی او که څوک قصدا (سره د پوهې) دا کار کوي، نو په اجماع سره يې حرام کار وکړ او که سره له قصد او پوهې نه وي، بلکې شک پکې وي، نو کراهيت لري؛ دا ځکه چې پدې سره د ګناه په کار کې مرسته کول دي لکه څرنګه چې د ټنګ ټکور سامان خرڅول او اخستل هم حرام دي، همدارنګه پر کافرانو او بغاوت کوونکو باندې اسلحې او د سپرلې ښاروي خرڅول هم حرام دي کله چې يې د مسلمانانو پر ضد استعمالوي.[۵۰]

انګور چې يوه مهمه مېوه او نعمت دی پر هغه چا يې پلورل حرام دي چې شراب ورڅخه جوړوي، يا د دې بوټي د ميوې کټايي د دې لپاره وروسته کول چې د شرابو لپاره اخستونکي يې راشي داسې کار حرام دی،نو چرس او کوکنار کرل به ولې نه وي حرام پداسې حال کې چې اصلا يې کرل د اړونده نشه يې توکو جوړولو په خاطر دي او دا خو معلومه خبره ده چې د افيون د نرخ زيات والی لدې امله دی چې هيروين ورڅخه جوړيږي.

۲ – د بنګو بوټي او کوکنار ددې غرض لپاره کرل چې د هغې مخدر مواد (چرس او افيون) راوويستل شي او خلک يې واخلي او سوداګري پرې وشي، دا پر ګناه باندې رضايت دی او پر ګناه باندې رضايت ګناه ده؛ ځکه چې د يو ناروا کار په زړه کې بد ګڼل او له هغې سره بغض کول په هر حال کې پر مسلمان باندې فرض دي: لکه څرنګه چې په حديث کې راغلي چې يو څوک بد کار په زړه کې هم بد ونه ګڼي،نو د

---

[۴۷]. المعجم الاوسط ۵/ ۲۹۴

[۴۸]. دا يو بوټی دی چې په حبشه او يمن کې کرل کيږي او د نشې په موخه ژول کيږي.

[۴۹]. وګوره: الفقه الاسلامي وادلته، وهبة الزحيلي ۷/ 449

[۵۰]. وګوره: سبل السلام، 4/ 139

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په زړه کې د وړې (يا سپينلي) داني په اندازه ايمان نه پاتې کيږي.[٥١]

٣ – د کوکنارو او چرسو په کرهڼه سره د مسلمان امير د امر مخالفت هم دی؛ دا ځکه چې په اسلامي هېواد او ټولنه کې مسلمانان پدې مکلف دي چې د حاکم او رهبري مقام لخوا د هغه قانون او دستور پيروي وکړي چې د الله تعالی اود هغه د رسول صلی الله عليه وسلم او د مسلمانانو داجماع مخالفت پکې نه وي، نو پدغسې قانون پلې کولو او عملي کولو کې د حاکم پيروي لازم او فرض ده.[٥٢]

د مخدره توکو د سوداګرۍ حراموالی

لکه څرنګه چې د نشه يي او مخدره توکو استعمال او د هغې د بوټو او فصل کرل حرام دي، همدارنګه يې سوداګري او ګټه هم حرامه ده:

١ – الله تعالی فرمايي:((وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ[٥٣] – او تاسې په خپلو کې يو د بل مال په ناحقه مه خورئ!)). يعني دا چې نه دي اخلی او نه دي بدلوي ځينې له تاسې د بل چا مال په باطل سره.

د دې وضاحت داسې دی: که يو مسلمان له بل څخه مال لاس ته راوړي، نو په معاوضه کې به حلال مال ورکوي، همدارنګه يو څوک چې پر بل انسان باندې يو شی پلوري هغه به جايز او روا وي. پداسې حال کې چې د نيشه يي او مخدره موادو د پير او پلور په معامله کې د يوه لوري معاوضه (نيشه يي او مخدره توکی) حرام جنس دی.

٢ – رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: (((**لَعَنَ اللهُ اليَهُودَ، حُرِّمَتْ عليهم الشحومُ فباعوها وأكلوا أثمانَها، وإن الله عز وجل إذا حَرم أكلَ شيءٍ حَرَّم ثمنَه)).**[٥٤] الله تعال پر يهودو باندې لعنت کړی دی؛ ځکه چې پرهغوی وازدې حرامې وې، نو هغه يې خرڅولې او د هغې پيسې به يې خوړلې. همدارنګه رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي: ((**إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا حَرَّمَ شَيْئًا حَرَّمَ ثَمَنَهُ**)).[٥٥] بېشکه الله تعالی چې کله يو شی حرام کړی دی، نو دهغې پيسې يې هم حرامې کړي دي.

٣- د مخدره موادو معامله د ظلم، شکونې، غلا او داسې نورو په څېر ده؛ ځکه پدې کې انسان ته ضرر رسيږي، بلکې دواړه لوري (اخستونکی او خرڅونکی) متضرر کيږي، او پدغسې معاملاتو کې پرته له تير ايستنې او دوکې ورکولو بل څه نه وي.

۴ – د مخدره موادو ګټه له حرامې لارې لاس ته راوړل کيږي لکه جواري اوقمار او يا لکه د حرامو معاملاتو په څير لکه سود او شراب (چې حکم يې روښانه دی اومخدره موادو ته يې هم حکم شامل دی) او لدغسې معاملاتو لاس ته راوړل شوې پيسې د غلاء له لارې لاس ته راوړل شوي مال په څير دي، برابره ده چې د خاوند له پلوه يې د نفس خوښې وي او يا نه وي.

---

[٥١]. مسلم

[٥٢]. وګوره: الفقه على المذاهب الأربعة, الجزيري ٤٠/٥

[٥٣]. البقرة ١٨٨

[٥٤]. مسند احمد

[٥٥]. سنن الدار قطني، مصنف ابن ابي شيبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ - جمهورو فقهاو ویلي: کله چې انګور پر هغه چا پلورل چې شراب ورڅخه جوړوي او پدغسې حالت کې یې پیسې حرامې ګرځي، که یو مسلمان پر داسې چا باندې اسلحه پلوري چې مسلمان پرې وژني، د دې ډول بیې پیسې حرامې دي، همدارنګه د وریښمو جامې چې کله پر کوم نارینه پلورل کیږي د دې لپاره چې هغه یې اغوندي، د دې بیې پیسې هم حرامې دي. نو د دې معاملاتو په څیر د مخدره موادو خرڅول چې اصلي موښه او هدف یې نشه او د الله تعالی په نافرمانۍ کې اختل کیدل دي په طریق اولی د هغې د سوداګرۍ له لارې راوړل شوی پیسې حرامې دي. بلکې مخدره مواد په خپل ذات کې حرام شی دی، نو د دې د ګټې حرمت د نومړو حلالو شیانو (لکه انګور، اسلحه) له حرمت څخه زیات دی.[56]

وهبه الزحیلي رحمه الله ویلي: « د مخدره موادو پیر پلور، قاچاق کول او د هغې لپاره بازار موندل دا ټول حرام دي؛ ځکه چې په اسلامې شریعت کې وسائل د مقاصدو حکم اخلي او هغه څه چې د حرامو لپاره وسیله وي د هغې مخنیوی فرض دی، پدې معامله کې چې کله سوداګر د نیشه یې او مخدره موادو د خپرولو، رایجولو او استعمالولو لارې چارې خلکو ته آسانوي، نو پیسې او ګټه یې حرامه ده.»[57]

حرامخوري او د آخرت سزا

لکه چې مخکې یې یادونه وشوه د نشه یې لپاره په دوزخ کې د الخبال خټې څخه خوراک ورکول دي. دا د هغه چا سزا شوه چې نشه یې او یا مخدره مواد استعمالوي او هغه خلک چې د مال لاس ته راوړلو په خاطر یې کرهڼه، سوداګري، او یا نور کاروبار کوي – د شرعي دلایلو په رڼا کې - د هغوی اخروي سزا داده چې په دوزخ کې به یې غوښې سوځي، رسول الله صلی الله علیه فرمایلي: « وَمَنْ نَبَتَ لَحْمُهُ مِنْ سُحْتٍ , فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ».[58] او د چا چې غوښه پر حرامو راغټه شي،نو د دوزخ زیات وړ دی (چې پکې داخل شي).

ددغه سخت وعید په وړاندې به هغه خلک څه کوي د چا غوښه چې له سود ،جوارئ او مخدره موادو د ګټې وټې له پیسو څخه رالویه شوي وي؟

یو عقلمند مسلمان به هیڅکله پداسې کار باید همیشوالی ونه کړي چې کله یې له بدې پایلې او بد انجام څخه خبر شي، بلکې دې ته به ترجیح ورکړي چې هغه کار پریږدي که څه هم – ظاهرا - د هغې پریښودل ورته ستونزمن ښکاري. د مسلمان له شان سره دا نه ښایږي چې د بل چا په تباهۍ او بربادۍ کې د خپل ځان هوساینه ګوري. په باوري توګه که یو څوک د بل چا تباهي غواړي، نو دهغه تباهي او بربادي حتمي ده. او یو څوک چې د نورو په کړاو کې خپل مړښت غواړي، نو پوهه دې شي چې هیڅکله به موړ نه شي.

ایا د اسلامي امت بچیانو ته په خپلو اسلافو کې بیلګه او قدوه نشته، هغه اسلاف چې د نفس پاکۍ، ایثار او قربانۍ او نورو غوره خویونو په هر میدان کې مخکښان وو؟ هغو چې کله یې د شرابو د حراموالي حکم واورید، نو سمدستي یې هغه چپه کړل او د هغې لوښې یې ما ت کړل...

---

[56]. وګوره: الفقه علی المذاهب الأربعة, الجزیري 5/ ۳۹-۴۰

[57]. وګوره: الفقه الاسلامی و ادلته، وهبة الزحیلي،۴۴۷/۷

[58]. المعجم الاوسط للطبراني

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا د نني عصر میرمنو او زنانو ته زموږ د اسلافو پر هغو ښیبیانو او زنانو کي ښه بیلګه نشته چي کله به یې سهار مهال د کار وکسب لپاره د کورنۍ سړي (مېړونه او اولادونه..) له کوره وتل، نو داسې توصیه به یې ورته کوله: ((اتقوا الله فینا لا تطعمونا الحرام، فإنا نصبر على الجوع، ولا نصبر على الحرام- وفي لفظ - فإنا نصبر على الجوع ولا نصبر على النار)).[59] زمونږ په باره کي له الله څخه وویریږئ! مونږ ته حرام مه راوړئ، بیشکه چي مونږ پر لوږه باندې صبر کولای شو، خو پر حرامو باندې صبر نشو کولای. او یا به یې داسې ویل : مونږ پر لوږه باندې صبر کولای شو، لکن په اور باندې صبر نشو کولای.

باید چې یو مسلمان پدې وعید باندې کلک باور ولري چي د حرام مال خوړل که هغه د هرې لارې څخه وي(لکه سود، جواري، غصب، خیانت، د نشته یې او مخدره توکو معاملات) د دې ټولو انجام دوزخ ته تلل دي او هغه غوښه چي په حرامو رالویه شي په اور به سوځي، نو په کار ده چې یو مسلمان په خپل کارو کسب کي تجدید نظر وکړي، په حلالو ګټلو کي ځان بوخت کړي او که حرام یې خوړلي وي په حقه ورڅخه توبه وباسي، ځو یې په ژوند کې برکت او خوشحالي راشي او د آخرت له سزا څخه بچ شي.

له حرامو صدقه نه قبلیدل

په قرآن او حدیث کي دا د لمر په څیر روښانه ده چي کله له یو حرام شي څخه پیسې لاس ته راوړل شي، نو له هغې څخه صدقه او خیرات هم نه قبلیږي او نه د الله تعالى ته د قربت په لارو کي منل کیږي، لکه مسجد جوړونه، حج کول او داسې نور، رسول الله صلى الله علیه وسلم فرمایلي دي: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ فَقَالَ: {يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ} [المؤمنون: ٥١] وَقَالَ تَعَالَى: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ} [البقرة: ١٧٢] ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَكْسَبُهُ حَرَامٌ، وَغُذِّيَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ)).[60] اى خلکو الله پاک دى او نه قبلوي مګر پاک شى او بیشکه چي الله تعالى مومنانو ته پر هغه څه امر کړى چي پیغمبرانو ته یې امر کړى دى (چې اى پیغمبرانو له پاکو شیانو خوراک کوئ او نیک کارونه کوئ، بیشکه زه پر هغه څه ښه پوه یم چي تاسې یې کوئ).[61] او الله تعالى فرمایلي دی: ((اى مومنانو خوراک کوئ له هغو پاکو شیانو چي ما د هغې روزي درکړي ده.[62] بیا رسول الله صلى الله علیه وسلم د یو سړي یادونه وکړه چي اوږد سفر به وکړي، ببرسر او ګرد جن به شي، لاسونه به آسمان طرف ته پورته کړي وایي به چې: اى ربه! اى ربه! پداسې حال کي چې خوراک به یې حرام وي،څښاک به یې حرام وي،ګټه به یې حرامه وي او په حرامو به لوى شوى وي، نو څرنګه به یې سوال قبول شي)).

رسول الله صلى الله علیه وسلم فرمایلي دي: ((وَلَا يَكْسِبُ عَبْدٌ مَالًا مِنْ حَرَامٍ، فَيُنْفِقَ مِنْهُ فَيُبَارَكَ لَهُ فِيهِ، وَلَا يَتَصَدَّقُ بِهِ فَيُقْبَلَ مِنْهُ، وَلَا يَتْرُكُ خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلَّا كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَمْحُو السَّيِّئَ بِالسَّيِّئِ، وَلَكِنْ

---

٥٩. وګوره: تعلیق اشیخ عبد الفتاح ابوغدة على: رسالة المسترشیدین للامام الحارث المحاسبي، ص ١٥٣

٦٠. مسند احمد

٦١. المؤمنون ٥١

٦٢. البقرة ١٧٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَمْحُو السَّيِّئَ بِالْحَسَنِ، إِنَّ الْخَبِيثَ لَا يَمْحُو الْخَبِيثَ)).[٦٣] يو بنده چې کوم مال په حرامو سره لاس ته راوړي او بيا ورڅخه نفقه کوي، نو په هغې کې هيڅ برکت نشته او نه يې ورڅخه صدقه منل کيږي او که له ځانه وروسته يې پريږدي، نو دوزخ ته به يې توښه وي. بيشکه الله عزوجل بدي پر بدی لمنځه نه وړي، لکن بدي په نيکی سره لمنځه وړي او بيشکه چټل شي په چټل باندې نه محوه کيږي.

په يو حديث شريف کې راغلي ابوهريرة رضي الله عنه وايي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي: ((کله چې يو سړی د پاکيزه توښې سره له کوره د حج په نيت را ووځي د سورلۍ په رکاب کې پښه کيږدي او داسې ووايي: ((**لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ** - زه حاضريم، ای الله زه ستا د عبادت لپاره تل او بيا بيا حاضر يم))، نو له اسمان څخه ورته يو او از کونکی (ملک) آواز وکړي: ((**لبيك وسعديك، زادك حلال، وراحلتك حلال, وحجك مبرور غير مأزور**- ستا د عمل منلو ته حاضر يو او ته هميش نبکبخته اوسه! ستا توښه حلاله ده، سورلۍ دې حلاله ده، حج دې مقبول او بې نقصانه دی)). او کله چې يو سړی له ناپاکې توښې او حرام مال سره د حج په اراده راووځي د سورلۍ په رکاب کې پښه کيږدي او دا آواز وکړي: ((**لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ**- ستا بلنې ته په ځواب ورکولو ای الله! زه ستا د عبادت لپاره تل او بيا بيا حاضر يم))، نو له آسمان څخه ورته آواز کوونکی (ملايک) آواز وکړي:((**لالبيك ولاسعديك, زادك حرام, ونفقتك حرام, وحجك غير مبرور**- ستا دغه ځواب او حاضريدل نشته او نه ته نيکبخته يې. ستا توښه حرامه ده، ستا د لګښت مال حرام دی او حج دې مقبول نه دی)).[٦٤]

بايد چې د کوکنارو او چرسو کرونده ګر،د هغې توليدونکي او سوداګر او د د هر زاز نشته يې توکو کارمندان او سوداګر دې حقيقت ته پاملرنه وکړي، لدغسې ناروا کارونه څخه ډډه وکړي چې مال يې پرې حراميږي،عملونه يې برباد ګرځي، صدقې او خيراتونه يې نه قبليږي، او د دوزخ له اور سره مخ کيږي.

---

[٦٣]. مسند احمد

[٦٤]. المعجم الكبى,والمعجم الاسط للطبراني

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نشه يي او مخدره توکو هر اړخيز تاوانونه

قرآن کريم چې الله تعالی د بشريت د لارښونې، ژرغونې او کاميابۍ لپاره رالیږلی دی، د هغې په ښوونو او تعليماتو کې يو هم د شرابو او نورو مضرو شيانو څخه ځان ساتنه ده. شراب د نشه يي او مخدره توکو په سر کې راځي او د هرې ګناه جرړه او اصل بلل کيږي، د هغې د حراموالي او خباثت په اړه الله تعالی فرمايي: ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ () إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ().[٦٥]- ای مومنانو بيشکه چې شراب او قمار او بتان او غشي (د فال) دا ټول د شيطان پليت کارونه دي، نو ځان ورڅخه وساتئ د دې لپاره چې کامياب شئ. يقيا چې شيطان غواړي په شرابو او قمار سره ستاسې ترمنځ دښمني او کينه واچوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه نه مو واړوي، نو ايا تاسې به لدې څخه منع شئ؟)).

دا څرګنده او هر چاته معلومه ده چې نشه يي او مخدره مواد بې شمېره تاوانونه او اغيزې لري او هغه څوک چې پدې مصيبت او بلا اخته شي، نو په حقيقت کې د يو داسې حرام کار مرتکب وګرځي چې په شريعت کې حرام او ناروا دی او له امله يې د الله تعالی له ذکر، لمانځه او نورو فرايضو او وجايبو څخه اړول کيږي، همدارنګه کله ناکله د لويو حرامو مرتکب ګرځي لکه ځان وژنه، بل وژنه، غلا او داسې نور.

يو نشه يي شخص په ټولنه کې پر خلکو باندې بوج ګرځي، خپلې کورنۍ ته غم او پريشاني راوړي، په چاپيريال کې د تخريبي کارونو مرتکب کيږي، خاصو او عامو ملکيتونو لره اذيت رسونکی او تباه کوونکی جوړيږي.. همدارنګه په اقتصادي ډګر کې ځان، کورنۍ او ټولنې تاوان رسوي.

ټولنيزې او اقتصادي اغيزې:

۱. د نشه يي او مخدره توکو روږدي چې د خپل هوس مړولو په خاطر کوم مال لګوي لومړی يې د خپلې کورنۍ اقتصاد خرابوي، چې کله ناکله داسې کورنۍ پور اخستنې ته اړ کيږي او د فقر او بې چارګۍ په پر مصيبت باندې اخته کيږي. او دويم د ټولنې داقتصاد په پرمختګ کې خنډ واقع کيږي..

۲. روږدي کسان داسې کارونه ترسره کوي چې د ټولنې له ارزښتونو سره منافات لري، د مثال په توګه: د غلا او دوکې په کارونو کې اخته کيدل، د شرم او بې حيايي په کارونو او د ټولنې د آدابو خلاف کارونو کې مشغوليدل.

۳. له ټولنيز اړخه هغه کورنۍ چې پکې پلار يا مور په نشه يي يا مخدره توکو باندې روږدي وي دغه بد عادت د هغوی اولاد او راروان نسل ته سرايت کوي. او د دغسې کورنۍ ماشومان له نيکې بيلګې او ښه نمونه مشرانو څخه بې برخې کيږي.

---

[٦٥]. المائدة ٩٠- ٩١

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. یو شمېر څېړنو دا ثابته کړې چې په کومې کورنۍ کې پلار یا مور معتاد وي په هغې کې د طلاق واقع کېدل زیات وي، همدا راز په کورنۍ کې دښمني، ستونزي او بېلابېلې بدې پېښې راولاړېږي.

۵. د مخدره موادو کارو بار او خپرېدل په ټولنه کې د ځینې ټولنیزې بنسټیزو آفتونو او ناروغیو لامل دی لکه: رشوت، غلا، خیانت، بې حیایي او داسې نور.[۶۶]

۶. د اسلام دښمنان چرس او نور مخدره مواد د مسلمانانو ځوانانو ترمنځ رایج کوي، تر څو د هغوی ځواني، سړېتوب او زوړتیا ختمه شي، عقلونه یې کمزوري شي او بالآخره اسلامي امت د تخلف او وروسته پاتې کېدو په کنده کې د همېش لپاره پاتې شي، بهرني او یرغلګر ځواکونه پرې غالبه شي.[۶۷]

روغتیایي اغېزې:

دا یو حقیقت او واقعیت دی چې د نیشه یي او مخدرو توکو ټول انواع ې بیلابیل صحي تاوانونه لري، د عقل د بې سده کېدو، د بدن د کمزورې کېدو، دغړو سستېدو او داسې نورو لامل ګرځي چې په لاندې نکاتو کې د نوموړو توکو اړونده مهمو ډولونو بیلابیل روغتیایي تاوانونه ذکر شوي دي:

۱- شراب او الکول:

د شرابو او الکولي موادو سمدستي اغېزې او تاوانونه پدې توګه دي:

۱. په ذهني تمرکز کې کمښت، بې هوشي، له یاده وتل او د حافظې کمزورې کېدل، حرکي ستونزې، د دماغي فعالیتونو کمښت او خفګان.

۲. یوه سلنه الکول ددې باعث کیږي چې د انسان زړه په یوه دقیقه ک (۱۰ ضربانه) ته لوړ شي. د الکولو ښناک په تداوم سره د شریانونو بندښت په ځانګړې ډول د اکلیلي شریان بندښت رامنځته کوي کوم چې زړه ته د غذا رسولو دنده پر غاړه لري چې په پایله کې د زړه د سکتې سبب کیږي.

۳. اوسنیو څېړنو ثابته کړې ده چې د انسان ماغزه له مختلفو مرکزونو څخه جوړشوي دي، د ماغزو پورتني مرکزونه دنده لري ترڅو اراده، په ځان باور او ټولنیز سلوک کنټرول کړي او د ماغزو لاندیني مرکزونه عقلي او فکري دندې ترسره کوي. خو د الکولو د استعمال له امله د اعصابو د سیستم مختلف مرکزونه اغېزمن کیږي.

۴. الکول وینه تخریبوي، د شرابي شخص بدن ته په کافي اندازه اکسیجن نه رسیږي او د سروکرویاتو د اختناق سبب کیږي چې په نتیجه کې یې د عضلاتو خستګې رامنځته کیږي. همدرانګه د بدن مقاومت یې د میکروبونو او ناروغیو پر وړاندې کمیږي.

---

[۶۶]. وګوره: مستشفى الأمل www.hopeeg.com

[۶۷]. وګوره: الفقه على المذاهب الأربعة ۵/ ۳۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. که هر کله د شرابو او الکولي موادو استعمال ته ادامه ورکړل شي ،نو د ينې حجرې به خپل ژوند يو پر بلې پسې له لاسه ورکړي چې د ينې د يوې برخې د خرابيدو سبب کيږي او د ينې (جيګر) هغه برخه چې حجرو يې خپل ژوند له لاسه ورکړی وي د اسفنج شکل ځانته غوره کوي او ددې حالت پرمختګ د ينې د ناروغيو سبب کيږي چې دغه ناروغۍ په پای کې د يو ناڅاپي مړينو سبب کيږي.
۶. پر اشتها باندې د الکولو اغيزې،پر بولي سيستم او پښتورګو باندې د الکولو اغيزې او داسې نورې تباه کوونکې اغيزې لري.[۶۸]

په بي بي سي ويبپاڼې[۶۹] کې د يوه تازه راپور له مخې د دې يادونه شوې چې شراب که لږ وي يا ډېر، خو روغتيا ګواښي. د نړيوالې څېړنې پايلې ښيي، شراب يا الکول که څومره کمه اندازه وکارول شي، بيا هم روغتيا ته تاوان لري او غوره سپارښتنه دا ده چې په بشپړ ډول له شراب څښلو ډډه وشي.دا څېړنه په لنسټ مجله کې خپره شوې چې د نړۍ په ۱۹۵ هېوادونو کې له ۱۵ کلنۍ تر ۹۵ کلنۍ عمر لرونکي کسان پکې پوښتل شوي دي.
يادې څېړنې کابو ۲۶ کاله وخت نيولی چې په ۱۹۹۰ کال پيل شوې وه او په ۲۰۱۶ کال کې پای ته ورسېده.څېړونکو په دغه څېړنه کې هغه کسان چې اصلا شراب نه څښي، له هغو کسانو سره پرتله کړي چې لږ تر لږه د ورځې يو ځل شراب څښي.
څېړنه دې پايلې ته هم رسېدلې چې شراب په ټولو عمرونه کې د بې روزګارۍ او مړينې او وژونکی عامل دی. د دې څېړنې له مخې، (۲،۲) سلنه د ښځو مړينه او ۶،۸ سلنه د نارينه وو مړينه د شراب کارونې له امله ده، خو څېړنه وايي، له ۱۵ کلنۍ تر ۴۹ کلنۍ شراب د وژنې له مهمو لاملونه دی چې کولی شي د (۳،۸) سلنه ښځو او (۱۲،۲) سلنه نارينه وو د مړينې لامل شي.
دغې څېړنې شراب څښل په نړيواله کچه خطر پېښوونکی عامل ياد کړی او وايي، د الکولو "هره اندازه" کارونه روغتيا ته زيان رسوونکې ده. څېړنې موندلې چې د کمې اندازې شراب څښل ښايي زړه ته لږ ګټه ولري، خو په ټوله کې يې د زيان اندازه تر ګټې ډېره ده، ځکه د سرطان او نورې ناروغيو لامل کېدای شي.د واشنګټن پوهنتون استاد ډاکټر "مکس ګريزويلډ"چې د دغې څېړنې مشري کوي، وايي":پخوانيو څېړنو موندلې وه چې شراب د يو شمېر ناروغيو مخه نيسي، خو موږ دې پايلې ته ورسېدو چې شراب که هر څومره کم هم وکارول شي، روغتيا ته تاوان لري".

---

[۶۸]. وګوره: روغتيا مجله، پنځه ۲۵ ګڼه، ۱۳۹۳هـ ش، ص ۱۰- ۱۱ ، صحت عامه
[۶۹]. ۱۳۹۷ لمريز د وږې په ۳ مه، (25 اګست 2018)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲-افیون(Opium):

افیون یا تاریاک چې د کوکنارو له بوټي څخه په لاس راځي.د خولې او په موضعي ډول د مخاطي غشا له لارې استعمالیږي. همدرانګه لدې مادې څخه هیروئین جوړیږي چې په زرقي، انشاقي او تحت الجلدي لارو استعمالیږي. د هیروینو بیړنۍ اغیزې د خولې له وچوالي، خوبجن حالت، دماغي دندو خرابوالي، زړه بد والي، قبضیت، د پوستکي خارښت او د تنفس دسرعت له کموالي څخه عبارت دي. همدارنګه دغه ماده او دې ته ورته نشه یې او مخدره توکې په اوږدمهاله کې د تنفسي ستونزو، د سږو له ناروغیو، نمویا، د زړه التهابي ناروغۍ، آبسې، د ینې ناروغۍ، د حجراتو التهاب، سِل ناروغي، د زیږون پر مهال د کم وزنه ماشوم او د رشد ضعیفوالی، سقط، د ایډز او د تور زیړي خطر او حتی زیات مصرف یې د مړینې سبب کیږي[۷۰].

ځینې ډاکترانو ویلي: افیون سخته ناروغي راوړونکی دی کله چې څوک ورباندې روږدی شي، نو په مړو کې وشمارل شي، د هغې له امله اعصاب کمزوري او سستیږي. همداراز افین خور او د افینونو پوډر استعمالونکی له کاره وځي او د هیڅ کار ترسره کولو جوګه نه وي، همیش ذلیل او ښکه ته وي.. په تدریج سره خپله روغتیا له لاسه ورکوي، بدني، نفسیاتي او عقلي ځواک یې ورځ تر بلې خرابیږي..

۳-کوکائین (Cocaine):

کوکائین چې د کوکا بوټي له پاڼې څخه جوړیږي دماغي منبهاتو یا تنبیه کونکو له ډلې څخه دي. سمدستي اغیزې یې هوښیاري، تنبیه کیدل، بې خوبي، د اشتها کموالی، د وینې د فشار او د زړه د حرکت او د بدن د حرارت زیاتوال دی. همدرانګه د ځای او مکان په اړه د حس بدلون، بې ځایه خبرې او اپلتې ویل،د حافظې ضعیفوالی او د وېرې او خفګان حملې دي.

اوږد مهاله اغیزې یې د د سترس پر وړاندې غبرګون، د سیستم په فعاله کیدلو کې زیاتوالی،د ماغزو اغیزمن کیدل، د دوپامینو په کچه کې بدلون،دسرطان د خطر زیاتوالی په ځانګړې توګه د سږو، سر او غاړې سرطان،تنفسي ناروغۍ او د سږو انتان،د معافیتي سیستم اختلال،د امیدوارۍ په دوره کې د جنین اغیزمن کیدل.[۷۱]

---

[۷۰]. وګوره: روغتیا مجله، پنځه ۲۵ ګڼه, ۱۳۹۳ هـ ش، ص ۱۱ ، صحت عامه

[۷۱]. وګوره: روغتیا مجله، ۲۵ ګڼه، صحت عامه ۱۳۹۳ هـ ش، ص ۱۱ ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- چرس:

په چرسو باندې روږدي کېدل بېلابېل روغتیايي تاوانونه لري او په ځینې حالاتو کې ډېر خطرناک تماميږي. اړونده څیړنې ښيي چې ۷۰٪ په سختو مخدره موادو (لکه هیروین) روږدي کسان په پیل کې چرسیان وو.

۱. پر دماغو اغيز: د انسان ادراک او دماغي احساس اغیزمن کوي، د وهم او خیال او د ذهني توازن له لاسه ورکولو لامل ګرځي.

۲. پر عصبي جهاز اغيز: دغه جهاز له خلل او عدم توازن سره مخ کوي، د اعصابو د ادراک او او ترکیز کچه کموي، په خفګان او پریشانۍ باندې اخته کیدل، د خیال او وهم په ګرداب کې د ډوبیدو له امله په زیات خوب، تنبلۍ او کسالت باندې اخته کیدل او آن تردې چې د اعصابو له لاسه ورکول کیدو او لیونتوب سبب ګرځي.

۳. پر تنفسي جهاز اغيز: داچې دچرسو په لوګي (دود) کې لومړی کاربون اکسید شتون لري او هغه د سږي د سرطان له لومړنیو لاملونو په کتار کې راځي. د تنفسي جهاز دننه د وینې نرې رګونه تلف کوي چې دهغې په نتیجه کې د بلغمو تراکم کیدل او ټوخې زیاتیدل رامنځ ته کیږي. او په ځینې حالاتو کې د سږي د پړسوب لامل کیږي چې دغه ناروغي د روږدي په مرګ باندې د تماميږي.

۴. پر هاضمي جهاز اغيز: د دې جهاز د بیلابیلو ناروغیو لامل ګرځي لکه بدهضمي، اشتهاء کمیدل او ځینې وخت اشتهاء زیاتیدل، همدارنګه د معدې تشنج او دهغې د فعالیت د ساحو کمیدل.

۵. پر زړه باندې اغيز: د زړه په ضربان (ټکان) کې زیادت.اړونده څیړنې ښيي چې د چرسو د استعمال له امله د زړه د اوسط ضربان کچه څلور چنده زیاتیږي او داچې وینه له خپل ځان سره اوکسیجن باروي، نو دغه ځواک کمزوری او راښکته کیږي چې ټول بدن ورځخه اغیزمن کیږي. همدارنګه چرس ځکول د وینې او ینې (ځیګر) د تخریب لامل ګرځي.

۶.پر جنسي او تناسلي ځواک باندې اغيز: په سړیو کې جنسي ځواک کمزوری کوی او په ښځو کې د میاشتنې عادت په دوراني حالت کې خلل او خرابوالی رامنځ ته کوي. همداراز اړونده نړیوالې څیړنې ښيي چې ۲۰٪ د چرسو معتادین (نارینه او ښځینه) د شنډتوب (اولاد نه زیږولو) له حالت سره مخ دي.[۷۲]

---

۷۲. وګوره: مستشفی الامل لعلاج الادمان و الطب النفسي، پدې لینک (info@hopeeg.com).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- نسوار او سګرټ:

تنباکو چې د دماغي منبهاتو یا د پاروونکو له ډلې څخه دي او د تنباکو له پاڼې څخه په لاس راځي، د نیکوتین په نامه دکیمیاوي مادې لرونکې دي او د نسوارو، سګرټو په ډول تیاریږي او یا هم د چلم او قیلون په واسطه کارول کیږي د استعمال لارې یې دود، د خولې د لارې او استنشاقي دي.
د طبي تجزیې لابراتوارونو ثابته کړې ده چې د سګرټو لوګی د روغتیا لپاره د ۱۲ ډولو مضره موادو لرونکی دی او په هاضمي سیستم کې د سرطانونو د رامنځته کیدو لامل ګرځي. د هغې استعمال یوازې د مرئ، ژبې او خولې پر سرطان بسنه نه کوي بلکه پر معدې باندې هم ناوړه اغیزه کوي.د معدې د تیزابو د لوړیدو سبب کیږي چې د معدې د تیزابو تدریجې لوړیدل د معدې د ځنډني التهاب علت دی او معده د هاضمې اختلالاتو مختلفو ډولونو ته چمتو کوي، چې په بلآخره دغه اختلالات د معدې دسرطان سبب کیږي.
همدارنګه د سګرټو استعمال د سترګو د ښو په شاوخوا کې د التهاب د رامنځته کیدو لامل ګرځي او هغه شریانونه بندوي کوم چې د سترګو ټولو طبقو ته غذا رسوي چې په پای کې د بصري عصب د التهاب سبب کیږي . همدا راز د نیکوتینو هغه زیاته کچه چې په سګرټو کې شتون لري د اوریدو اعصاب اغیزمنوي او د اوریدلو د حس د زیانمنیدلو علت ګرځي. علمي څیړنوداهم ثابته کړې ده چې د نیکوتینو کمه اندازه په مرکزي عصبي سیستم کې د تشنج د رامنځته کیدو سبب کیږي او د نیکوتینو زیاته اندازه د روحي او عصبي ناوړه حالتونو لامل ګرځي چې په پای کې داعصابو په عمومي سیستم کې د ضعف سبب کیږي.[۷۳]
لکه مخکې یې چې یادونه وشوه د چرسو تاوان او ضرر خورا زیات دی،نو د هغې حراموالی څرګند او روښانه دی، لکن په اړونده کتابونو کې د تنباکو او سګرټو استعمال په اړه داسې قطعي حکم نه لیدل کیږي، خو ځینې علماء د بیلابیلو دلائلو له مخې د تنباکو سګرټ هم حرام قطعي بولي چې د هغې مهم دلایل پدې توګه دي:
۱.سګرټ څکول له هغه خبائثو (چټلو شیانو) څخه دي چې د قرآن کریم په نص کې یې د حراموالي یادونه شوې،الله تعالي فرمایلي: ((وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ [۷۴] -او هغه- پیغمبرصلی الله علیه وسلم- خلکو ته چټل شیان حراموي)). خبائث هر هغه شي ته وایي چې نفسونه یې بد ګڼي او کرکه ورڅخه کوي.
۲. بدن ته ښکاره تاوان رسوي، د طبیبانو ترمنځ پدې کې هیڅ شک نشته چې هغه د سږو او زړه د ناروغیواو د نورو خطرناکو ناروغیو سبب کیږي.

---

[۷۳]. وګوره: روغتیا مجله، ۲۵ ګڼه، ۱۳۹۳هـ ش، ص ۱۰، صحت عامه
[۷۴]. الاعراف ۱۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. د سګرټ لوګی چټل دی، بوي يې بد لګيږي، نو که يو څوک سګرټ څکوي د څنګ هغه ملګري ته تلکيف رسوي کوم چې سګرټ نه څکوي همدارنګه خپلې کور والا (ماندينې) ته يې اذيت رسيږي.

۴. په هغې سره د مال اسراف او بې ځايه لګول دي، پداسې حال کې چې د شرعِ له مخې په بې فايدې کارونو کې مال لګول حرام دي.

۵. که د سګرټو قطعي حراموالی ثابت نه وي، نو پدې کې شک نشته چې هغه يو مشتبه کار دی- داسې کار چې شرعي حکم يې ناڅرګند وي- او په احاديثو کې له مشتبه کارونو څخه منع راغلې ده. [۷۵]

او که نسوارو او د هغې معتادينو ته وکتل شي، نو ليدل کيږي چې په ځينو حالاتو کې د هغې اذيت او تاوانونه له سګرټو څخه کم نه دي، نو که د قطعي حرامو په کتار کې رانه شي، نو د سګرټ په څير د مشتبه شيانو په کتار کې راتلل يې باوري دي. والله اعلم.

لکه څرنګه چې د دې ليکنې په سريزه کې يادونه شوې د اسلامي شريعت په مقاصدو کې يو هم د عقل ساتنه ده؛ نو ځکه يې شراب او اړونده نشه يي او مخدره مواد حرام ګرځولي دي. د اسلامي شريعت له مخې چې شراب او هغې ته ورته نيشه يي او مخدره توکې حرام شوي دي پدې کې حکمت دادی چې د انسان بدن، عقل او مال ته تاوان لري او دا څرګنده ده چې د نشه يي توکو په سر کې شراب دي. اوسني طب دا ثابته کړې ده چې شراب د انسان بدن او عقل ته سخت او ډېر تاوانونه رسوي، تر دې پورې چې د جرمني په هېواد کې د هغه ځای يو ډاکټر په ټول جرات سره داسې غوښتنه وکړه: پدې هېواد کې نيمايي شرابخانې بندې کړئ؛ زه به تاسو ته له نيمايي عقلي روغتونونو او بنديخانو څخه د استغناء کيدو (او نه اړتيا) تضمين درکړم. [۷٦]

نو د دې څيړنو په رڼا کې موږ هم ويلای شو: زموږ د ټولنې او هېواد هغه ځوانګه او لګښتونه چې د روږدو پر درملنه، د نشيه يي او مخدره موادو د بنديز پر لارو چارو، او هغه پيسې چې په خپله يې روږدوي مصرفوي که دا ټول لګښتونه راجمع شي نو زموږ د هېواد د فقر او بې چارګئ په منځه وړلو کې خورا زياته اغيزه کولای شي.. همداراز د نشه يي او مخدره موادو د فتنې پر مخنيوي سره دا باوري ده چې په هېواد او ټولنه کې به مو بيلابيل اقتصادي، ټولنيز او علمي پرمختګونه رامنځ ته شي.

---

[۷۵]. وګوره: الفقه الإسلامي وأدلته, وهبة الزحيلي ۷/ ۴۳۸-۴۴۰

[۷٦]. وګوره: روائع البيان في تفسير آيات الأحكام, محمد علي الصابوني ۱/ ۲۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موضوع اړونده د پند او عبرت قیصې

داچې نیشه کول د اسلام په سپڅلي دین کې حرامه ده؛ دا ځکه چې انسان ته سراسر تاوان لري او هیڅ ګټه پکې نشته دی. نیشه که له یوه پلوه د انسان عقل او بدن خرابوي او له تباهۍ سره یې مخ کوي نو له بله پلوه یې مال دولت هم ختموي، چې بالآخره بیا نیشئي انسان له خپلې دارایي څخه خلاص شي،ګدایګرۍ ته مجبوره شي او بالآخر په ټولنه کې په نورو باندې بوج وګرځي. دا خو د دې حرام عمل دنیاوي سزا ده. او لکه څرنګه چې یې مخکې یادونه وشوه د آخرت سزایې داده چې نشه یان به په دوزخ کې د الخَبَال له ختې څخه خوارک کوي چې هغه د دوزخیانو خولې او زوې دي.(په هغه صورت کې چې نشه یان توبه ونه باسي او سره له ګناهونو مړه شي.).

له آخرت څخه مخکې په دنیا کې چې روږدي کسان له کومو سزاګانو او ستونزو سره مخ کیږي یا یې ورسره کورنۍ په پریشانۍ او مصیبت باندې اخته کیږي او یا داچې د نیشه یانو له امله مسلمانو ټولنو او اسلامي تشخص ته کوم تاوانونه رسیږي د هغې یو څه یادونه هم مخکې وشوه، لکن پدې ځای کې د عملي انځور په کارولو، درس او عبرت اخستنې لپاره د ټولنې له واقعي حالاتو څخه یو څو قیصې وړاندې کیږي:

لومړۍ قیصه:

په یو اروپایي هیواد کې یومیشته مسلمان داسې قیصه کوي: که څه هم زمونږ په سیمه کې کافي مسلمانان اوسیږي.په هغوی کې زیات شمیر خلک له عربي هېوادونو څخه دعلم حاصلو او زده کړو لپاره راغلي دي. د اروپایي هیوادونو په بې بندوباریو او سهولتونو کې رنګ شوي خلک هم دلته موجود دي. پر دیني ښوونو باندې عمل کول خو لا ډیره لرې خبره ده د جَمعِ لمونځ هم نه کوي. کیدای شي دلته ځینې خلک داسې هم وي چې په کور یا د ننه په خپلې کوټې کې یواځې لمونځ وکړي. د دې یوه وجه داده چې دلته نه خو کوم مسجداو نه کوم امام شته دی.

یو وخت زمونږ سیمې ته یوعربي عالم راغی، د نوي ځوانانو دین طرف ته ترغیب کولو په خاطر هغه په خپل کور کې د قرآنکریم د درس لړۍ پیل کړه. نوي ځوانانو ته یې د لمانځه کولو تلقین او وینا کوله، کله چې هغو د مسجد او امام نشته والي بهانه وکړه، نو هغه په یو خالي ځای کې په خپله په جماعت سره لمانځه اداء کول پیل کړل،ورو ورو به د لمونځ کوونکو شمېر ډېریده اوپدغه ځای کې د مسلمانانو یو اجتماعیت او ټولنیز نظم رامنځ ته شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عربي عالم به هر کال د رمضان په لومړۍ ورځ د سیمې ټولو مسلمانانو ته دروژه ماتي بلنه ورکوله. له روژه ماتي او ډوډۍ خوړلو وروسته به یې خلکو ته د روژې فضایل بیانول او دیني مسائل به یې ورزده کول. یوه ورځ یو نوي زلمي په روژه کې هغه خپل کور ته د روژه ماتي (افطار) لپاره راوباله، هغه بلنه او دعوت په خوښۍ سره ومانه. هغه ځوان زیات خوش طبع، ټوکندویه او ځینې وخت له حد څخه زیات مزاق کوونکی ؤ.

د ډوډۍ خوراك لپاره هغه ځوان نور ځینې دوستان هم رابللي وو. کله چې د ماښام آذان وشو، پداسې حال کې چې پر درسترخوان باندې قیمتي شیان هم ایښي وو، لکن هغه عالم له کجورو سره روژه ماته کړه. لدې وروسته میزبان یو شربت راوړ هغه عالم ته یې ورکړ. نو هغه ورڅخه یو څو غړپونه وکړل، کله چې یې خوند ولیدو نو بیا یې له خولې څخه راوګرځاوه او د کور خاوند ته یې وویل پدې کې خو څه بد نا اشنا خوند دی.

ځوان وویل هو، پدې کې عجیبه خوند دی. د جوسو یوې نوې کمپنۍ د خپلې مشهورتیا لپاره یو ځانګړی تولید صادر کړی دی، هغو داسې ویلي دي چې د دې شربت ذایقه او خوند له نورو ټولو مشروباتو څخه ښه او زیات توپیر لرونکی دی.

عربي عالم د زلمي دغه خبره ریښتینې وګڼله او ټول ګیلاس یې وڅښه. بیا هغه جګ شو او خلکو ته یې د ماښام لمونځ په جماعت سره ورکړ. له هغې وروسته بیا چې کله د ډوډۍ خوړلو لپاره راغی او داچې په میلمنو کې زیاتو نوي زلمیانو لمونځ ونه کړ، بهر یې ښه خنداګانې کولې، لاسونه یې پړکول او داسې خوشحالي یې کوله چې ګویا هغوی کوم جنګ ګټلی وي.

ځوان میزبان له لمانځه نه وروسته هم د یو بل شربت ګیلاس راواخیست عالم ته یې ورکړ او هغې هم وڅښه. کله چې د هغې له څښلو فارغ شو نو هغه ځوان وویل: ای ملا صاحب مبارک دي وي چې نن تا روژه په شرابو ما ته کړه!

مونږ په هغه شربت کې د (وسکي) په نامه سره شراب ګډ کړي وو، نو په هغې سره یې خوند بدل شوی دی، بیا یې په ختې ختې او په زوره وخندل! له دوستانو به چې چا لیدلو نو هغو به هم خندل.مګر پدې خبرو اوریدو سره عربي عالم یو ډول وړچید اونا ځاپي لړزه ورباندې راغله، د بدن هر بند یې رپیدل شروع کړل او رنګ یې بدل شو.سمدستي یې په خپلې خولې کې ګوتې دننه کړې او څه چې یې تیر کړي وو هغه ټول یې د حاضرو خلکو په مخ کې پر هغه قیمتي قالینه باندې راتوی کړه، بیا یې په اوچت آواز سره ژړا شروع کړه، له سترګو یې اوښکې روانې شوې، هغه ځوان یې مخاطب کړ ورته یې وویل: ای سړیه ته له الله تعالی څخه نه ویریږې!! زه روژه وم او د رمضان پدې مبارکه میاشت کې او ته مې کور ته رابلې تر څو پر ما باندې وخندیږې او بیا په شرابو باندې روژه ماته کړم؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې له ماسره څه وکړل هغه د میلمستیا د اصولو خلاف دي. د دغسې بې نزاکتۍ احساس د کافرانو سره هم شته دی،هغو دمیلمه خیال ساتي.دا ستاسو د بدوعملونو او ناوړه کړنلارو وجه ده چې نن فلسطین تباه کیږي.

زه دا دعوه لرم او وایم چې اروپایي کافران هم له تا څخه بهتر دي، هغو له مخکې داسې خبر ورکوي چې په خوراك یا څښاک کې کوم حرام شیان موجود دي ترڅو ورڅخه مسلمان ځان وساتي. ته یواځې په نوم باندې مسلمان یې،تا ما ته دوکه راکړه. دا کار دې صرف د دې لپاره وکړ چې د نورو ځوانانو په وړاندې په ما باندې ټوکې او مسخرې وکړې. الله دې تا په خپلو نیولو سره ونیسي!

د عالم په دغه خیرو او بد دعائي سره هغه ځوان زیات وارخطا شو. د غصې له وجې د عربي عالم له خولې زګونه راوتلل چې پدې سره هغه ځوان نور هم پریشانه شو، په څیره باندې یې پښیمانتیا او شرمندګي راښکاره شوه، بیا یې وویل: صاحبه ما معاف کړه! زه به ستا احترام کوم،دا ما همداسې یو مذاق کاوه او غلطي رانه وشوه.

بیا له څه خاموشۍ وروسته پداسې حال کې چې عالم د قالینې پر صفایي بوخت وو، هغه زلمي وویل تاسې په چوکۍ باندې کینئ زه دا قالینه په خپله پاکوم او تا لپاره ډوډۍ راوړم،که مهرباني وکړئ مه ژاړئ. زه په خپل جرم او غلطۍ باندې اعتراف کوم، زه ډېر پښیمانه او سخت شرمنده یم!!

لدې وروسته پر هغه محفل کې خاموشي خپره شوه، دعالم سلګۍ کیمدلې او ژړا یې رور رو کیده، وې ویل زه تا څنګه معاف کړم،تاپه قصد سره په ما باندې شراب وڅښل، حال داچې تا ته معلومه ده چې هغه حرام دي. پدې وخت کې ټول حاضرین حیران پاتې شول. دغه مهال عربي عالم په محفل کې په سجده باندې پریوت او داسې دعاګانې یې وکړې:

ای زما مالکه،ای زما خالقه،ای زما معبوده! ته پوهیږې چې ما په ټول ژوند کې شرابو ته لاس نه دی ورنږدې کړی. ای الله ته پوهیږې چې ما پدې اروپایي ښار کې پنځه کلونه تیر کړل مګر دلته مې غوښه فقط پدې خاطر ونه خوړه چې د دې ځای په حلالې او ذبحه کې شک دی.ای الله تا ته معلومه ده چې اوس زما د خوښې پرخلاف په تیر ایستنې سره په ما باندې شراب وڅښل شول. ای الله ما معاف کړئ،ای الله ما ته بښنه وکړئ! ای الله هغه زما په ګیډه کې مه اور کوئ! ای الله د دې شرابو څښلو په وجه - چې زه ورباندې پوه نه وم- زما ګیډې ته اور مه رسوئ. ای الله زه له تا نه بښنه غواړم نو ای ربه ما وبښئ!!

پدې حالت کې چې عالم پر سجده پروت وو د هغه زلمي یو انګریز دوست په نامه د(جیمز) راجګ شو راغی د هغه په وړاندې ودرید. عالم هم له سجدې څخه راجګ شو له خپلو سترګو یې اوښکې پاکولې چې جیمز ورته وویل: مولوي صاحب! ته ګواه اوسه: اشهد ان لااله الا الله و اشهد ان محمدرسول الله- زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګواهي ورکوم پدې چې پرته له الله بل د عبادت مستحق نشته او ګواهي ورکوم پدې چې محمد(صلی الله علیه وسلم) د الله پیغمبر دی.

انګریز دغه کلمه پداسې اوچت آواز سره ولوسته چې یواځې د مجلس حاضرینو وا نه وریده بلکې بهر ناستو ځوانانو هم واوریده،نو ټول کوټې ته راداخل شول. ښاغلي جیمز وویل: مولوي صاحب زه همدا اوس ستاپه لاسونو مسلمان شوم.زه ستا مسلمان ورور کیدل غواړم، ما ته اسلامي نوم کیږده. زه له تاسره یم. پدې وینا ویلو سره ښاغلي جیمز ژړا پیل کړه،د هغې په لیدلو سره عالم هم په ژړا شو. د دواړو په لیدلو سره په اپارتمنت کې ناست ځوان میزبان او دهغې ټول میلمانه دوستان زیات متاثره شول او په ګرد چاپیره ځای کې فکرمندي او هیبت خپور شو.

کله چې د ښاغلي جیمز ژړا غلې شوه، نو په سکون او آرام سره کیناست.بیا یې ټول نوي زلمیان او دوستان مخاطب کړل داسې یې وویل: تاسې هر یو دلته په خپلو خپلو کارونو کې مصروف وئ، تاسې به ګپ شپ کاوه، خندل به مو، پداسې حال کې چې زه دلته په بل فکر او سوچ کې ډوب وم.

کله چې زه دلته ورسیدم نو راته څرګنده شوه چې دلته یو عربي عالم هم راغلی دی. ما فکر کاوه چې د هغه پلرنی وطن په زرګونو کیلو متره لرې دی. دغه چاپیریال د ده له چاپیریال سره ډېر توپیر لري. خو لدې سره سره هغه روژه نیسي. ما له خپل ځان څخه پوښتنه وکړه چې آخر دای ولې روژه نیسي؟ ولې خوراك او څښاک بندوي،ولې ټوله ورځ د لوږې او تندې تکلیف ګالي.

څه لامل دی چې دای د روژه ماتي په وخت کې بیلابیله میوې پریږدي او کجورې تلاش کوي. پدې حالت لیدلو سره زه هک حیران شوم. زه پوه شوم چې په کجورو باندې روژه ماتول د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت طریقه ده.پداسې حال کې چې کجورې د ګرمو سیمې پیداوار دی او دلته (چې یخه سیمه ده) ډیرې کمې پیداکیږې.

ما ولیدل چې له رژه ماتي وروسته دې عالم ډوډۍ او خوراک ته پلتې ونه وهله بلکې لمانځه اداء کولو ته ودرید او دای چې کله له درسترخوانه پاڅید نو ټول حاضرین ورسره راپاڅیدل، ځینې ورسره په لمانځه هم ودریدل، ده په ډېر په آرام او سکون سره لمونځ اداء کړ. ما د هغه هر یو حرکت څاره. متاسفانه چې لده سره یو څو کسانو لمونځ وکړ او نور پاتې ټول بیاپه خوراک،لوبو او مذاق کولوکې اخته شول. هغه له لمانځه وروسته په ډېر آرام سره دعاء وکړه او د یو څه وخت لپاره ناست وو الله تعالی یې یاداوه(ذکر او تسبیحات یې کول).

بیا کله چې دغه زلمي وربانديې شراب پداسې حال کې وڅښل چې دای خبر نه وو، نو ما ته له ټولو نه زیاته حیرانوونکې داوه چې هغه سمدستي په خوله کې ګوته دننه کړه ترڅو هغه خوراک او څښاک قئ کړې چې شراب ورته رسیدلي دي. هغه د دې پروا نه کوله او نه یې دا غم کاوه چې دا قئ کول خو د خلکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندې په کوټه کې او پر قیمتي پاکې قالینې باندې تر سره کیږي. د عالم دغه کار فطري وو؛ دا ځکه چې کله هغه ته د شرابو څښلو معلومات وشو نو د مار چیچلي په څیر وریپیده، ویخته یې زګه شول او له سترګو یې د اوښکو سیلابونه روان شو.
حقیقت دادی چې که یو څوك د ایمان او دینداری دغسې مرحلې ته ورسیږي نو پداسې حالت رامنځ ته کیدو سره هغه بیا خپل مجلس او ورسره ناست خلک هیروي،یواځې او یواځې یې خپل رب سترګوته کیږي او هغه طرف ته متوجه کیږي. زه باید تاسې ته خبر درکړم چې ما د اسلام په هکله پراخه مطالعه کړې ده.او کله مې چې له تاسې سره دوستي شوه نو په اسلام باندې پوره پوه شوم. مګر ما به همیش اصلي مسلمان تلاش کاوه. تاسو ټول د اسلام او دین په باره کې ښه خبرې کوي، خو لدې سره سره ځینې په تاسو کې زما په څیر بې دینه دي چې شراب څښي،جواري کوي او کوم کارونه چې مونږ مسیحیان کوو تاسو یې هم کوې. په عیسیانو اوتاسې کې د ذرې په اندازه کوم فرق نشته دی.
نن ورځ چې کله ما یو حقیقي مسلمان ولید ،نو خپل احساس او جذبه مې له واکه ووتله. الله ته شکر دی چې اوس زه په سهي معناګانو مسلمان سره مخ شوم، اوس مهال ما ته معلومه شوه چې د محمد صلی الله علیه وسلم ریښتیني محبت کوونکي څوک دي، نن ورځ ما د خبرو په ځای عمل او کردار ولید.
لدې وینا وروسته ښاغلی جیمز یو څه خاموشه شو. پداسې حال کې چې پر مخ یې اوښکې راروانې وې عربي عالم ته یې وویل: تاسې ما ته لمونځ راوښایست! له نن څخه وروسته زه ستاسې ورور یم. د الله شکر کوم چې ته یو حقیقي مسلمان یې راته وښودلې او ستا په ملاقات یې مشرف کړم.
ټولو حاضرین حیران ناست وو د ښاغلي جیمز خبرې یې اوریدې. هغه دیني عالم او د اسلام داعي ښاغلی جیمز ځان ته راغاړې ایسته، له سره یې ورته کلمه تکرار کړه او اسلامي نوم یې ورباندې محمد کیښود. بیا یې حاضرینو ته وویل: الله ته شکر دی چې زما دعاء یې قبوله کړه، له الله څخه ډېر شکر ګوزار یم چې زما په لاس باندې یو کافر مسلمان شو، د رسول الله صلی الله علیه وسلم ارشاد دی: که ستا په وجه یو سړی هم سمه لار مندونکی شي نو دا کار تا ته له دنیا او څه چې پکې دي بهتر دی.
په پای کې عالم هغه زلمي ته مخ ورواړاوه ورته یې وویل: ځویه! پر ما دې چې څه وڅښل له هغې مې معاف کړې،الله دې درته ښښنه وکړي! پدې وینا اوریدو سره هغه ځوان په زوره آواز سره ژړا پیل کړه او وې ویل: زه نن له تاسره دا وعده کوم چې لدې وروسته به هیڅکله نه لمونځ قضاء کوم او نه به شراب څښم. او ما چې ستا په وړاندې کومه ګستاخي کړې ده د هغې په کفارې کې به په همدې کال کې حج

(c) ketabton.com: The Digital Library

اداء کوم. د ځوان پدغسې پښیمانتیا او له بدو کارونو څخه په توبه ویستلو باندې عالم ډیر خوشحاله شو ، هغه یې خپلې غاړې ته رانژدې کړ او د ډېرې خوبنۍ اظهار یې ورڅخه وکړ.[۷۷]

دویمه قیصه:

د ښونځي یو زده کوونکی ذیشان چې د متوسطې مرحلې ازموینه ورکړه بیا یې د نتایجو انتظار کاوه، یوه ورځ یې خپل پلار ته وویل: که زه په لوړو نمبرو کامیاب شم نو په انعام کې به څه راکړې؟ د هغه پلار (چې نوم یې جمال وو) وویل: زه به تا د ګرمۍ په رخصتیو کې ماما کره حبشې ته ولیږم ترڅو ټوله رخصتې هلته تیره کړې نوي ځایونه وګورې او سیالونه وکړې.

ذیشان چې د مور او پلار لومړی او تر ټولو لایق او قابل ځوی وو، هغه یوازې خپل پلار مور نه، بلکې ټولې کورنې ته خوښ وو. د لیاقت او ذهینوالي په وجه یې ماما او ماما زامنو هم احترام کاوه.کله چې د ازموینو نتیجه اعلان شوه، نو دای د خپلې سیمې په کچه دویم نمره راغی. په ازموینو کې د لوړ مقام ترلاسه کولو له امله یې والدین ډېر خوشحاله شو او د هغې وعدې برابر چې ورسره کړې یې وه حبشې ته د لیږلو پروګرام ورته ونیول شو.

د سفر لپاره په ترتیباتو نیولو کیدلو سره ذیشان ډېر خوشحاله وو او د دې انتظار یې کاوه چې کله به روانیږي. په پای کې هغه ورځ راورسیده چې حبشې ته په تلونکي پرواز کې ذیشان وروسته لدې چې له مور او پلار سره یې په هوایې میدان کې خدای په اماني وکړه سپور شو. په الوتکه کې دا د ذیشان لومړی سفر وو چې ورته ډېر جالبه او زړه پورې معلومیده. په الوتکه کې هغه ډیر خوشحاله ؤ،خو کله به چې الوتکې جټکه وکړه، نو یو څه وېره وربانديې راغله.

د حبشې په هوایې میدان کې ذیشان ته ماما او ماما زامن د استقبال لپاره ولاړ وو، په هغه ځای کې دای له یوې نوې نړۍ سره بلد شو او د هغه هېواد نژدې ټول د سیل ځایونه یې وکتل.

ذیشان د خپل ماما له حرکاتو څخه دا محسوسه کړه چې د بدن توازن یې برابر نه دی؛ ځکه چې هغه به کله ناکله بې مناسبته خندل او ژړل .همدارنګه ځینې وختونه به د تګ په دوران کې په درز سره په ځمکه راپریواته. سترګې به یې تکې سرې اوختلې او له خولې به یې غریب او عجیب الفاظ راویستل.

لومړی ذیشان پدې نه پوهیده چې ماما ته یې څه مسئله ورپیښه شوې ده او ولې دغسې حالت وربانديې راځي،لکن یو څو ورځې وروسته یې ورته راز ښکاره شو. هغه پدې وپوهید چې ماما یې بیلابیل مخدره توکي استعمالوي. هسې خو ده ته معلومه وه چې پدې ځای کې خلک د شرابو څښلو عادت لري، خو د دې ټول حالت سبب یوازې دغه بد عادت نه وو.

[۷۷] وګوره: قصص ابکتتی ص ۱۴۳- ۱۴۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یو حقیقت دی چې ملګري او چاپیریال په انسان باندې یا ښه او یا بد اثر کوي، نو پدې بدځای کې د اوسیدو او بد حالت په لیدو سره ذیشان هم د شرابو څښلو شوق وکړ.متاسفانه چې په هغه چاپیریال کې شراب په آسانۍ سره پیدا کیدل.

ذیشان ته به لومړی شیطان په زړه کې دا فکر اچولو چې راځه یوه تجربه وکړه ترڅو درته معلومه شي چې د هغې په څښلو سره څه شی محسوس کیږي. همداوه چې بیا یې یوه ورځ د لومړي ځل لپاره په ژوند کې شراب وڅښل.دغسې حرام څښل که څه هم ورباندې ښه ونه لګیدل، لکن د خپل ماما د څښلو په لیدو سره یې بیا دویم او دریم ځل هم وڅښل، چې رو رو له یو وخت نه تربله پورې ورباندې روږدی شو.کله چې ذیشان پدې حرام کار باندې پیل وکړ نو دغه مهال یې عمر (۱۴). کاله وو.

رخصتي پای ته ورسیده او ذیشان له خپل ماما سره جدې ته واپس راغی. هغه پدې ځای کې هم د نیشې کولو خوبونه لیدل او هر وخت به د شرابو په پلټنه اوتلاش کې سرګردانه وو. دلته د هغه زیات فکر او سوچ پدې کې وو چې له کومه ځایه او له چا څخه یې لاس ته راوړي.او کله چې یې نشو ترلاسه کولی ،نو په مجبورۍ او بې وسۍ سره ورڅخه دغه بد عادت پاتې شو.

اوس نو ذیشان خپل هغه پخواني – له رخصتۍ څخه مخکې – حالت ته وروګرځید ، لومړی ورته دغه عادت پریښودل سخت وو، لکن وروسته بیاپه طبیعي توګه خپل حالت ته راغی،چې په دې توګه یې درې کلونه په خیرخیریت کې تیر کړل.

له بده مرغه چې داځل ذیشان دویم ځل له خپل ښه چاپیریال څخه بیا د بد چاپیریال په لور روانیږي، هغه داچې پلار یې جمال له خپلې کورنۍ سره د ګرمیو په رخصتۍ کې کوم اروپایي هیواد ته دتللو اراده وکړه او بیایې هغه د خپلې کورنۍ دنورو غړو سره فرانسې ته بوتلو.کله چې هلته ورسیدل نو ذیشان ته خپل هغه بد کار (شراب څښل) را په یاد شو او لدې موقع څخه په استفادې سره دویم ځل یې هم شراب څښل پیل کړل.د بد چاپیریال او ځینو بدو دوستانو له وجې اوس بیا ذیشان په بدعملۍ لاس پورې کړ.

یوه ورځ هغه د یو خپلوان او دوست (فوزان) سره د شپې کوم کلب ته لاړ، د مزو او چړچوکولو په موخه هلته دواړو شراب وڅښل.له هغې وروسته فوزان له خپل جیب نه یو ډبې راوویست پوزې ته یې نژدې کړ او بوی یې کړ، ذیشان وپوښتل دا څه شی دی؟ هغه وویل دا تور چرس دي چې له شرابو یې هم مزه زیاته ده. ده وویل: راکړه چې زه یې هم خوند وڅکم. لږ شیبه وروسته یې ورته دغه نیشه کونکی څیز ورکړ. د ذیشان په وهم او خیال کې دا نه راتلل چې دغسې نیشې به په آینده کې زما ژوند تباه کوي.

د نیشه یي توکو د استعمال خوند د لږې شیبې لپاره وي،کله چې نیشه ختمه شي نو بیا په نیشئي باندې دنیا بل مخه واوړي. په حقیقت کې نیشه کونکی نیم انسان وي،د هغه تاوان یواځې د هغه ځان ته نه بلکې خپلې کورنۍ کلي او ټول ولس هم ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داخل د بد ملګري (فوزان) په سبب ذیشان له شرابو نه علاوه په ډېره بیړه سره د تورو چرسو په نیشي باندې هم اخته شو. اوس نو د هغه بشپړ ژوند بدل شو، د جیب تولې پیسې به یې په نیشه یې توکو رانیولو باندې لګیدې او ذهني صلاحیت او ځواک یې په زوړتیا روان وو. له اروپا څخه خپل هېواد ته پداسې حالت کې راستون شو چې پر سختې او خطرناکې نیشې باندې روږدی شوی وو.

کله چې خپل هېواد ته راغی داسې څوک یې ونه موندل چې پدغه بد کار کې یې ملګرتیا وکړي، هغه په تنهائي سره د تورو چرسو د ترلاسه کولو لپاره پوره کوښښ کاوه. پخپلې سیمې کې د لازمې تجربې نه درلودو او د نیشه یې توکو د سوداګرو نه پیژندنې له وجې هغه سرګردان وو. وروسته له یو څه تلاش او پلټنې وروسته یې پدې ځای کې هم یو داسې څوک وموند چې پدې بدې او تباه کونکې لار کې ورته رهنمایي وکړي دا ورته وښایي چې نوموړې نیشه له کوم ځای او د کومو خلکو له لارې لاس ته راوړل کیږي.

د هغه لداسې یو چا سره لیدل هم وشو کوم چې ورته وویل: ته چې د کوم نیشه یې توکې پوښتنه کوې له هغې نه ماسره بهتر داسې څیز شته دی چې کله یې استعمال کړې دومره مزه به درکړي چې مخکینۍ ټولې نیشې به درڅخه هیرې کړي. همدا وه چې ذیشان ورته په پټو سترګو لاس وراوږد کړ هغه ورته هیروین ورکړل، بیا یې یوه ستن هم ورته ولګوله.

د نیشه یې توکو سوداګر د دې لپاره چې ځان ته بېار او ګاك پیدا کړي، په پیل کې یې ذیشان ته په مفته سره هیروین ورکول او کله چې هغه د یو څو ورځو په تیریدو په پوره ډول د هیروینو عادتي وګرځید نو بیا به یې د زیات قیمت په بدله کې ورکول.اوس نو د دغسې نیشې کولو په خاطر ذیشان له مور پلار او دوستانو څخه پیسې غوښتلې خو هیچا ته دا معلومات نه وو چې داې په څه شي کې مصرفوي.

کله به چې د ذیشان نیشه ختمه شوه نو دا احساس به ورته وشو چې دا یوغلط کار دی چې زه یې کوم، دا ډېر بد عادت دی چې زه وربانديې روږدی شوې یم. هغه په هر حالت کې د دې بد عادت پریښودل غوښتل،لکن کله به یې چې د نیشې وخت راغی نو بیا به یې د هغه ماهي په څیر پرسکې وهلې چې له اوبو رااویستل شي. د نیشې دلعنتي عادت په وجې له هغه څخه له دولسم ټولګي نه وروسته د پوهنتون مرحلې زده کړې پاتې شوې، پداسې حال کې چې په متوسطو زده کړو کې هغه دخپلې سیمې په کچه لوړ مقام ترلاسه کړې د سرو زرو میډال یې هم ګټلې وو. بیا په ثانوي زده کړو کې هغه اتیا سلنه (% ۸۰) نمرې اخستې وې او د سیمې د تعلیمي بورډ په کچه لسم نمبر راغلی وو.

مګر کله چې د نیشې په لعنت ګرفتار شو، نو بیا یو له بله پسې درې ځله د کانکور په ازموینو کې ناکام شو.دا ځکه چې له زده کړې او مطالعې څخه یې زړه تور ګرځیدلی وو. او که چیرې دې به ته اړ شو چې زده کړه وکړي نو څه به یې په ذهن کې نه راتلل. داخو لاڅه چې کله به یې هغه کتابونه ولیدل دکومو په لوست سره چې یې په ازموینو کې نوي سلنه (% ۹۰) نمرې اخستې وی، نو داسې به یې محسوسوله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګویا هغه یې له سره لوستلې نه دي. له هغه نه هر څه هیر شوي وو. یوائې نیشې ورته اهمیت درلود او همدغه کسب ورته پاتې وو. غلا کول او دهغې په پیسو باندې هیروین اخیستلو هغه د انسانیت له سطحې نه غورزولی وو.

یوه ورځ هغه د نیشیي توکو اخیستلو لپاره پیسې پیدانه کړې او کله چې بله چاره ورسره نه وه، نو د خپلې مور د ګاڼې او زیوراتو غلاکولو برنامه یې جوړه کړه. د شپې کله چې د کور خلک ټول ویده شول په مخ باندې تمبوزک وهلی د مور کوټې ته ننوته الماري یې راپرنیسته او ګاڼه یې ورڅخه رااخیسته. پدغه دوران کې یې چې کله مور راویښه شوه، سخته وېریده، سمدستي په تیخته شوه، شور ماشور یې جوړ کړ او دا آواز یې وکړ چې غل راغلی، غل راغلی.

مور یې د کور په انګړ کې په درز درز تللو، په ځمکه راغورزیدو او بیا جیګیدو په حالت کې وه چې غل له کوټې راووت.کله چې د کور نور خلک هم راویښ شول، نو غل په مول وهلي (تمبوزك) حالت کې د کور په دروازه د وتلو په حالت کې وو.

پدې وخت کې عبدان –چې د ده ورور وو- ورپسې منډه کړه او هغه یې را ایسار کړ. د دې لپاره چې ذیشان له خپل ورور څخه خلاص شي ونه شرمیږي هغه یې په سینه کې په چاقو باندې وواهه او په تیخته سره یې ګاڼه له ځان سره یوړه. دغه مهال چې بهر په سرک باندې د پولیسو ګاډی تیریدو هغو ولیدل چې یو نوي زلمي له کور نه څه شی راخستی دی منډې وهي او په جامو باندې یې وینې هم ښکاري. نو د پلټنې او پوښتنې په خاطر یې سمدستي ودروه، بیا یې د شک ویستنې په موخه او د تحقیق لپاره دپولیسو مرکز ته ولیږه. او ورور یې (عبدان) له چا قو وهل کیدلو وروسته روغتون ته په لاره باندې ساه ورکړه.

د راروانې شپې اصل حقیقت پولیسو معلوم کړ چې د عبدان وژونکی او له هغه کور نه ګاڼه تختونکی غل بل څوک نه دی بلکې د جمال مشر ځوی او د عبدان سکنی ورور ذیشان دی. پدې خبر اوریدو سره د ذیشان مور او پلار د یو لوی مصیبت او خفګان سره مخ شول. مور یې بې هوشه پر ځمکه راوغورزیده چې د څو ورځو لپاره په روغتون کې بستر شوه. او په پلار باندې یې د زړه سکته راغله او مړ شو.

د اولاد سالمې روزنې ته د نه پاملرنې په سبب، د بد چاپریال او بدو ملګرو او د نیشې د سزا له امله د جمال کورنۍ رنګه شوه،خوشحالي او آرام یې لمنځه ولاړ .

اوس نو ذیشان د زندان په پنجیرو کې د روښانه تیر په یاد کې ژاړي او له سترګو یې د اوښکو سیلاب بهیږي. هغه ذیشان چې په خپله سیمه کې د خلکو لپاره یوه بیلګه وو، هر چا به خوښاوه ، بې حده ذهین

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولایق زده کوونکی وو، لکن د نشې په عادت سره يې خپله زندګي تباه کړه، هغه په زندان کې اوس پښيمانه دی، لکن پښيمانتيا ورته څه ګټه نه رسوي.[78]

دريمه قيصه:

له نن څخه تقريبا درې کلونه مخکې کله چې پر يوې لارې تيريدم نو پر داسې يو ټولې خلکو ورغلم چې ټول د هيروينو د نشې پر لعنت باندې ګرفتار وو. د هغوی شمېر چې له ديرشو څخه زيات ښکاريده، ټول سره يو ځای پر يوچټلځای کې راجمع شوي وو، کله چې هغه ځای ته پر نژدې لاره تيريدم، نو سلام مې پرې واچاوه، پدې احساس ورنژدې شوم چې دا خو هم له موږ سره په انسانيت اوبيا په اسلاميت کې شريک ورونه دي، متاسفانه چې پدې بدحال کې شپې او ورځې تيروي، ما له ځانه سره وويل راځه څه خبرې ورسره شريکې کړه:

له سلام کولو وروسته مې وويل: ټول ووایاست؛ **لا اله الا الله محمد رسول الله محمد رسول الله** . هغو ټولو وويل: **لا اله الا الله محمد رسول الله**. ما وويل: ووایاست؛ نشته دی لايق د عبادت پرته له الله تعالی څخه او محمد صلی الله عليه وسلم د الله تعالی پيغمبر دی. بيا مې وويل: داسې هم ووياست؛ نشته دی لايق د عبادت او بندګۍ، ځای د سوال او د زارئ په ټولو حاجتونو او مشکلاتو کې بې له الله تعالی څخه. او محمد صلی الله عليه وسلم د الله تعالی پيغمبر(د هدايت پيغام راوړونکی دی).[79]

هغو ټولو راسره د کلمې د الفاظو ترځنګ دا معناګانې هم په يو اواز تکرار کړئ، چې لدې امله مې په زړه کې د زياتې خوشحالۍ احساس وکړ، له ځان سره مې وويل؛ الحمد لله پدې خلکو کې –که څه هم په ډېرې بې سدئ او بد حالئ کې شپې او ورځې تيروي- لا تراوسه دومره استعداد او د توحيد د کلمې تکرارولو ورتيا شته دی، خو څه وکړو، لومړی همدوی له خپلو ځانونو سره ظلم کړی دی او پدې بد عمل لاس پورې کولو سره يې دې بد حالت ته ځانونه رارسولي دي. نو هغوی ته مې وويل**!** زه ستاسې پدې حالت باندې ډېر خواشينی يم، لکن تاسې له خپلو ځانونو سره په خپله ظلم کړی دی.

پدې خبرې اوريدو سره سمدستي له هغوی څخه يو ځوان ودريد وې ويل: نه، موږ له خپلو ځانونو سره په خپله ظلم نه دی کړی، بلکې له موږ سره عام خلک ظلم کوي. يو بل پکې ودريد وې ويل، نه صاحبه! له موږ سره حکومت ظلم کوي. ځينې نور يې هم ودريدل او هر چا خپلې خبرې پيل کړې. پدې حالت ليدو سره چې په هغه ساحه کې يو څو کسانو زما هغه لومړنۍ بيان (له هغوی سره د توحيد د کلمې تکرار او معنی ويل) وليدل نو نژدې راغلل بيا د هغوی دا خبرې يې هم واوريدې او په خندا باندې شنه شول.

---

[78]. وګوره: ای ګنهګارانو له الله څخه وويريږئ! ژباړه: محصل غازي زاده ص ۲۹-۴۱

[79]. د هېواد مشهور او وتلی زاهد او رباني عالم مولوي قلم الدين رحمه الله به د خپلو تبليغي بيانونو په ترڅ کې کله ناکله د کلمې د معنا په څرګندولو کې دا دويمه معناهم کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی حاضر او زما د زړه په حالت باندې ګواه دی چې د هغوی پدغسې وضعیت لیدو باندې زیات خفه وم، د هغه نشه یې دا خبره چې موږ سره عام خلک ظلم کوي او هغه بل یې چې وویل: له موږ سره حکومت ظلم کوي،پدې سره مې هغه پخوانۍ باور لا زیات قوي شو چې عام خلک او حکومت د نشه یانو سره پدې ظلم کې شریک دي.

زما هغه لومړی خبره چې ای ورونو! تاسې په خپله له ځانونو سره ظلم کړی دی، پدې کې هیڅ شک نشته چې پدې جرم او دې بد حالت ته رسیدو کې لومړی همغوی پر خپلو ځانونو تیری او ظلم کړی دی.او هغه دویمه دعوه چې ګویا له هغوی سره عام خلک ظلم کوي. د دې تشریح داده چې ځینې عام مسلمانان د خپلې مادي ګټې په خاطر دوی ته داسې هیروین، یا اړونده پوډر او نور بلا بتر جوړوي او ورباندې پلوري یې چې په ډېر کم وخت کې د هغوی ځواني، عقلي او جسمي ځواک له زوره غورزوي او انساني حیثیت یې ختم شي.. همدارنګه هغه عام خلک چې کوکنار کري او بیا ورڅخه افیون اخلي دوی هم خپلې مادي ګټې ګوري.. ایا داسې خلکو کله هم دا فکر کړی دی چې زما د دې کار کوښښ بالآخره د انسانیت پر تباهۍ او بربادۍ باندې منجر کیږي او پدغسې یو ناوړه او انسان ضد کار کې خپله برخه اخلو؟

حکومت هم لکه څرنګه چې د رعیت دنورو چارو په وړاندې مسئول دی د نشه یې او مخدره موادو د تولید ، پیر پلور او داسې نورو اړونده کارونو په اړه هم مسئولیت لري.لکن بدبختانه چې حکومتي اداري د داسې جرمونو په مخنیوي کې پاتې راغلي دي. هر چا ته دا جوته ده چې ځینې حکومتي کسان پرځای د دې چې د نشه یې او مخدره توکو مخنیوي وکړي دغسې کارونو ته لارې هواروي. د یو تازه خبر او راپور له مخې کله چې د یوې رسنې استازي د یو ولایت له قوماندان څخه پوښتنه وکړه چې ستاسې د ولایت پدې ښار کې چې دا نشه یان او په مخدره توکو روږدي کسان پر زیاتیدو دی، د ښار ښه یې هم خرابه کړې دی، دوی ته دا مخدره او نشه یې توکي څوک رارسوي او تاسې یې ولې مخنیوی نه کوئ. نو د دې پوښتې ځواب ورکولو ته هغه قوماندان چمتو نه شو، بلکې خپل تلیفون او یا ګرځنده (موبایل) یې بند کړ.[80]

نو رارځئ چې د عامو خلکو داصلاح ترڅنګ په حکومتي چارواکو کې هم د خپلو مسئولیتونو اداء کولو احساس را پیداکړو.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: ((أَلا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ)). خبردار! هر یو له تاسې شپونکی دی او هر یو به له تاسې د ماتحتو په باره کې پوښتل کیږي،نو هغه څوک چې د خلکو امیر ټاکل شوی وي هغه شپونکی دی او د رعیت په هکله به پوښتل کیږي او یو سړی د خپلې

[80]. وګوره: آزادي راديو (ويبپاڼه) يکشنبه ۱۷ چنګاښ ۱۳۹۷ لمريز.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورنۍ شپونکی دی او د هغوی په اړه به پوښتل کیږي، همدارنګه یوه میرمن د خپل میړه د کور او د هغه د اولاد شپونکۍ ده چې د هغوی په باره کې به پوښتل کیږي، همداراز غلام د خپل بادار د مال ساتونکی دی او د هغې په باره کې به ورڅخه پوښتنه کیږي. پوه شئ! نو هر یو له ستاسې شپونکی دی او د خپل رعیت او ما تحتو په هکله به پوښتل کیږي.

علماء وايي دا حدیث پدې باندې دلیل دی چې د امت او ولس چارو ته پاملرنه د رئیس دولت فرض دي. په حقیقت کې دغه مسئولیت یو مشر او حاکم ته د الله تعالی له پلوه ورکړل شوی دی.او د شپونکي په حیثیت سره هغه ته د خپلو ماتحتو او رعیت ساتنه حواله شوې او دغه امانت ورسپارل شوی. امام شافعي رحمه الله ویلي دي: ((**منزلة الإمام من الرعية منزلة الولي من اليتيم**)).[81] د رعیت په وړاندې د مشر مقام داسې دی لکه د یتیم په هکله د هغې د سرپرست مقام.[82]

نو ایا زموږ هېواد به لداسې چارواکو او مسئولینو څخه برخمن شي چې په واقعي معنا سره د شریعت نافذولو ته متې رابډ وهي،د اسلامي لارښونو برابر د رعیت د سوکالۍ، هوساینې او نجات لپاره کار وکړي، عدل تامین کړي، په ټولنه او هېواد کې د هر ډول فجایعو، ظلمونو، خیانتونو او بدکاریو مخنیوی وکړي. د موجوده فتنو لکه بې حیایي، د پردیو کلتور خپریدل، نیشه او مخدره توکو ناورین.

الله تعالی ته آسانه ده چې کله موږ د ځانونو ،د کورنیو، ټولنې او د هېواد عامو او خاصو وګړو سمون او اصلاح ته مخه کړو، علماء ،دعوتګران او با احساسه خلک پدې اړه خپل مسئولیتونه اداء کړي. او د عامو او خاصو خلکو عملونه پر شرعَ باندې برابر شي، نو نژدې ده چې له مومنو، عادلو او بااحساسه مسئولینو څخه برخورداره شو.

[81]. الاشباه والنظائر للسیوطي ص ۱۲۱
[82]. وګوره: د اسلام د حکومتي نظام قواعد ، ژباړه: محصل غازي زاده، ص ۸۷- ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اړونده مبارزه کې اړین ګامونه

لکه څرنګه چې يې مخکې يادونه وشوه، د موجوده حکومت له پيله تر اوسه پورې د مخدره موادو پر ضد مبارزې په نتيجه کې څه ځانګړې لاس ته راوړنه نه ده شوې. د ځينې راپورونو پر اساس ويل کيږي چې له هغه راهسې چې دامريکا په مشرۍ بهرنيو عسکرو پر افغانستان لښکر کشي کړې ده په دغه هېواد کښې د کوکنارو کر او توليد زيات شوی دی. سره لدې چې په تيرو کلونو کښې دنشه ايزو موادو د جرړې د ايستلو لپاره زياتې ژمنې شوی وې او پر افغانستان باندې د بريد پر مهال د امريکا يو شعار دا وو چې په افغانستان کښې به دنشه ايزو موادو توليد له مينځه يوسي، خو څرنګه چې دامريکا لخوا دافغانستان د جنګ د ختميدا شعار متحقق نشو، نو هغه شعار هم تحقق ونه موند، بلکې په دغه هېواد کښې دنشه ايزو موادو توليد څو برابره زيات او لا په زياتيدو دی..[۸۳]

پدې ځای کې د مخدره او نشه يزو توکو د مخنيوي په موخه دا لاندې وړانديزونه د پام وړ ګڼو:

۱. د الله تعالی د رضاء لپاره او د د ينې وجيبې او مسئوليت له مخې بايد چې هر مسلمان د دې ناروا کار په مخنيوي کې هلې ځلې وکړي.

د ايماني وجدان او احساس له مخې يو مسلما بايد پرانسان باندې ترحم او مهرباني ولري، همدارنګه يو مسلمان يوازې د بل مسلمان د نجات او ژغورنې لپاره نه بلکې د ټول انسانيت د لارښوونې او هوساينې لپاره هلې ځلې او کوښښونه وکړي.

موږ د داسې يو پيغمبر صلی الله عليه وسلم امتيان يو چې الله تعالی د ټولو عالمينو لپاره رحمت رالیږلی او پر لارښوونو کې يې يوازې پر انسانيت نه بلکې پر حيوانيت باندې هم د رحم کولو تاکيد شوې دی. نو مسلمان ته د هغه په پيروۍ کې دا مسئوليت هم سپارل شوې چې د خلکو لپاره د رحمت او مهربانۍ پيغام ولري.

ايا دا به مناسبه وي چې يو مسلمان دې په خپل شاوخوا کې روږدي کسان (لکه شرابيان،پوډريان او چرسيان) ګوري او د هغوی په وړاندې دې خپل مسئوليت ته پاملرنه نه کوي؟

همدارنګه يو مسلمان دې ځينې داسې د پوډرو معتادين ګوري چې له حيواناتو څخه هم زيات ذليله ګرځي او بيا دې ورته فکر من کيږي نه، د هغه پر حالت دې د ده په زړه کې پر انسانيت

---

[۸۳]. وګوره: Pars Today ويبپاڼه 17/ 5 / 2017م

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندي د ترحم ولوله او جذبه نه راپيداکيږي، د داسې پريوتو او ځپل شوو وګړو د ژغورنې لپاره دې کوښښ نه کوي، يا لدې تباهۍ څخه د نورو مسلمانانو او انسانانو د د ژغورنې او ساتنې لپاره دې کوښښ نه کوي؟

٢ – د حکومت لخوا په اخلاص او ريښتيولۍ سره پر مخدره موادو پابندي او هغه يو ستر جرم ګڼل.

بايد چې حکومت د شرعي قوانينو د نافذولو د ژمنې له مخې د نورو جنايتونو او جرمونو ترڅنګ د نشه يې او مخدره موادو د استعمال، پير او پلور او پر هر ډول معاملاتو باندې په صدق سره بنديز ولګوي،نه داچې د حکومتي دوايرو له لارې د داسې جرايمو د ترسره کولو لپاره لارې هوارې شي..

ايا زموږ حکومت به د سعودي شاهي حکومت غوندې داسې يو اقدام وکړي چې له مخې يې د مخدره موادو معامله کونکو ته سخته سزا ورکړل شي؟ د نوموړي حکومت د علماو مجلس او اړونده ديني سرچينې د مخدره موادو سوداګرئ، ترويج او بيلابيلو معاملاتو په وړاندې د شرعي دلايلو په رڼا کې دې لاندې نتايجو ته رسيدلي دي:

الف. هغه څوک چې مخدره مواد قاچاق کوي د هغه سزا وژنه ده؛دا ځکه چې د دې توکو په ليږد او قاچاق کولو باندې پر هدفي سيمو کې ستر زيانونه او تاوانونه رامنځ ته کيږي.

ب. هغه څوک چې مخدره شيان ترويج کوي، برابره خبره ده چې د روږدو د استعمال لپاره يې مهيه کوي، يا يې راواردوي، يا يې ډالۍ کوي، که يو څوک داسې کار د لومړي ځل لپاره وکړي، نو پر بند ، درو وهلو، مالي تاوان او يا پر بدني سزا (درو وهلو) او مالي تاوان ورکولو دواړو باندې به مجازات کيږي. او که چيرې دا کار بيا هم تکرار کړي، د هغې تعزير او سزا زياتيږي او کيداى شي د هغه پر وژنه باندې تمامه شي.

دغسې سخته سزا چې بالآخره پر وژنه باندې تماميږي دا د دې لپاره چې د مخدره موادو کارو بار او ترويجول په ځمکه کې له هغه فساد او تخريب څخه کم نه دى چې له امله يې خلک لوټلى او وژلى شي.

د فقهې په کتابونو کې ذکر شوي دي هغه بريد کونکى (لوټمار) چې له خپل کار (لوټمارۍ جرم) لاس وانخلي، نو هغه دې وتمبول شي که څه هم پر وژنه سره وي.[٨۴]

---

[٨٤]. وګوره: فتاوى إسلامية:379/3 (الإسلام سؤال و جواب (www.islamQA.ifor).

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دکتور دوهبه الزحیلي صاحب وایي: فقهاء پدې متفق دي چې څوک بې له عذره (د درملنې له اړتیا څخه پرته) کوم مخدر شی استعمال کړي، د هغې لپاره تعزیر (اړونده لازمه سزا) ده، که هغه یې پر رټلو، وهلو، بندي کولو، د خلکو پر وړاندې اعلانولو، مالي غرامت او داسې نورو سره وي، هره کومه سزا چې قاضي او یا حاکم یې ورته تجویز کوي؛ د دې لپاره چې نور خلک ورڅخه عبرت واخلي او څوک هم د جرم او ناروا شیانو په کولو سره جرات ونه کړي.

حنفي او مالکي فقهاوو دا روا ګڼلې چې دغسې تعزیر کیدای شي وژنه هم وي، چې هغې ته سیاسي وژنه ویل کیږي، کله چې حاکم پکې مصلحت وګوري او د جرم نوعیت د وژنې موجب وي لکه داچې یو څوک په تکرار سره د نشه یې یا مخدره موادو کار ترسره کوي (او خپل عادت یې ګرځولی وي) یا داچې د هغې له امله په جرمونو کې اخته وي، یا د لواطت او یا قتل په کارونو کې ملوث وي.. نو پدغسې حالاتو کې د روږدي کس وژنه د ځینې معاصرو هغو مفتیانو لپاره دلیل دی کومو چې د داسې یو قانون مشروع ګرځولو وړاندیز کړی چې د هغې پر بنسټ د مخدره موادو استعمالونکي او یا معامله کوونکي په دار ځړولو سره اعدام شي، چې پدغسې کړنلاره کې به د مخدره موادو سوداګرو، قاچاق کبرو او د هغې استعمالونکو لپاره پوره عبرت او درس اختسنه وي.[85]

۳ – د روږدو د درملنې او د هغوی د مشغولولو لپاره خاص بنسټونه او مزکزونه جوړول:

په موجوده وخت کې د روږدو او معتادینو ددرملنې لپاره چې کومې هڅې روانې دي هغه کمې دي،نو باید چې حکومت او اړونده ارګانونه پدې هکله جدي پاملرنه وکړي او کیدای شي د ځینو هېوادونو له تجاربو څخه پدې هکله استفاده وشي او د یو ځانګړې برنامې له لارې له یوه اړخه د روږدو د تداوې لپاره روغتونونه زیات شي او له بله اړخه داسې بنسټونه جوړ شي چې په هغې کې روږدي کسان تر هغه وخته وساتل شي چې د اعتیاد له حالته ووځي او پدې اثناء کې د هغوی د جسمي ظروفو برابر د مناسبو کسبونو په زده کولو باندې هم بوخت شي.

۴- د هېواد هغه سیمې چې د کوکنارو په کر باندې یې زیاته اتکا وي، باید چې د دې کښت په معاوضه کې ورته مناسب بدیل ولټول شي، لکه د هرات په ځینې ولسوالیو کې چې د زعفران بوټي کښت او کر رامنځ ته شو، همداراز له دهقانانو سره لازمې مرستې وشي،چې د هغوی

---

[85]. وګوره: الفقه الإسلامي وأدلته, وهبة الزحیلي ۷/ ٤٥٠-٤٥١

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصادي ستونزي حل شي او دغسې ناروا کښت ته بيا اړ نه شي.
۵- د اسلامي سپيڅلي دين له مخې قانون د حاکم او رعيت ټولو لپاره دی، نو پدې اساس هغه چارواکي چې د شرابو په کارو بار يا د هغې په څښلو کې ملوث دي هغوی هم د مجازاتو لپاره د قانون منګلو ته وسپارل شي، همداراز لکه څرنګه چې د رعيت عام وګړي د نشه يې او مخدره توکو پر کاروبار باندې مجازات کيږي، بايد چې چارواکي او يا زورواکي هم وربانديې مجازات شي.
۶- د مخدره او نشه يې توکو پر ضد مبارزه کې بايد چې د شرابو پر معاملاتو باندې هم سخت بنديزونه ولګول شي او د اسلامي سپيڅلي شريعت له مخې پر شرابيانو باندې حد جاري کړای شي،څو د دې ستر جرم پر مخنيوی کې لازم پرمختګ وشي.
۷- د چرسو په کارو بار باندې سخت بنديزونه ولګول شي،د چرسو معتادينو ته هم د اسلامي شريعت له مخې اړونده سزا ګانې اعلان او وربانديې تطبيق شي، همدرانګه چرسيانو ته د درملنې پر موخه مناسبې لارې چارې ولټول شي، توبه ويستلو ته اړ شي او دهغوی له ځواک څخه دهېواد او ټولنې په ديني او دنياوي پرمختګ کې لازمې ګټې واخستل شي.
۸- که زموږ په هېواد کې شرعي حدود نافذ شي مثلا د غل لاس پرې شي، شرابخور په درو ووهل شي، زناکار ته هم خپل ټاکلې سزا ورکړ شي، خائنان او رشوت خواره د تعزيري سزا له مخې په مجازات شي،د شرعي لارښوونو په رڼا کې د غاصبانو، لوټمارانو او دوکه مارانو.. مخنيوی وشي، د مخدره موادو قاچاق بران محاکمه شي، نو تاسې څه فکر کوئ، په ټولنه کې به دا موجوده ناخوالې لمنځه ولاړې نه شي او يا لږ ترلږه کمې به نه شي؟
زموږ د هېواد - چې تش په نامه اسلامي جمهوريت دی-د قانون او دستور په ځينې مادو کې يې پر اسلامي شريعت باندې د عمل او دهغې د پلي کيدو ژمنه شوې، لکن هغې ته د عمل جامې نه وراغوستل کيږي او ځينې هغه موارد چې د بشر حقوقو سره په ټکر کې راځي او د غير سياسي جرمونو پورې اړه لري لکه په ناحقه سره وژنه، زنا، شرابخوري، نو د هغې پر تنفيذ کې اړونده ارګانونه او محاکم ناغيرې کوي، کله چې په هېواد کې داسې وضعيت دی چې يوازې په نوم اسلامي ګڼل کيږي او اسلامي قوانين تش د کاغذ پرمخ شتون لري عملي بڼه يې نه ليدل کيږي، نو څرنګه به مو هېواد او ټولنه لداسې سختو او سترو جرمونو څخه پاکه شي او څنګه کيدای شي د ناکراريو، جګړو او بې اتفاقيو له ناخوالو او ستونزو څخه وژغورل شوو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- هېوادوال پدې پوخ باور ولري چې زموږ د ټولو مشکلاتو او ستونزو حَل یوازې د خپل سپیڅلي دین د لارښوونو په پیروۍ کې دی او له کومو ناخوالو او نامناسبو حالتونو سره چې مخ یو اساسي علت یې د خپل دین له ښوونو څخه وروسته والی دی. او په هیواد کې مو چې کومې ناکرارۍ، ناآمنۍ او بیلابیل مشکلات دي لومړی لامل یې دانسان جوړېدنې ته نه پاملرنه او د مطلوب نظام نشتوالی دی،نو ترڅو چې په هیواد کې لومړیتوب انسان جوړونې ته ورنکړ شي،سم اسلامي نظام جوړ نه شي، پر منصب او وظیفې باندې ور، امین او ریښتونې وګړي ونه ګمارل شي، مافیایي کړۍ ماتې او ختمې نه شي، د زوراکیو، درغلیو، خیانتونو او غصبونو مخه ډب نه شي، بیت المال د ټولو هېوادوالو حق ونه ګڼل شي،د ظالمانه طبقاتي نظام جرړې ونه ویستل شي او په هېواد کې په واقعي معنی سره اسلامي نظام - چې بنسټ یې عدالت او انصاف دی- قایم نه شي، نو بیا پدې هېواد کې امن،د نظام پایښت، آرامي، سوکالي، اقتصادي پرمختیا رامنځ ته کیدل ،د فقر او بیچاره ګئ، د نشه یې توکو او نورو ناخوالو او ستونزو ختمیدل نا شوني او مستحیل دي.

نو راځئ چې د هېواد او ټولنې د ستونزو او ناخوالو لمنځه وړلو، ثبات او استقرار راوستو، امن، هوساینې او ژغورنې په خاطر د خپل سپیڅلي دین د اقامې او د هغې د شریعت د پلي کولو لپاره یو بل ته په اخلاص سره لاسونه ورکړو او پدې لار کې رغنده هلې ځلې او ثمره بښونکې کوښښونه وکړو.

محصل غازي زاده

نیټه: ۱۵ ذو القعده ۱۴۴۰ هـ ق,۲۷ /۱۳۹۸/۴ لمریز

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library